

Megjelenik hetenkint háromszor u. m.

kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre	10	frt.	o.	4.
Félévre	5	"	50	kr.
Évnyegyedre	3	"	"	"
Egy órá	1	"	"	"

Szerkesztői szállás:

belső sorszám 131. szám.

Kiadó hivatal:

középutca Stein J. könyvkereskedése.

KOLozsvÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:
öt hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr.
2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés
után 30 kr. bélyegdíj.Hirdetések felvételnek:
Bécsben: Ooppelik Alajosnál (Wollzeile 22.)
Haasenstejn és Voglernél (Neuer-
Markt 11 szám.)
Posten: Zeisler M. (Király utca 60 sz.)

Nyilvántartási cikkek

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett
a szerkesztőséghez címzendők.
Előfizetés a hirdetés a kiadó-hivatalnál
kiszámlázott.

Előfizetési felhívás

a

„K. KÖZLÖNY“

1870-ki XV-dik évfolyamára.

ELŐFIZETÉSI DÍJ:

Egész évre	10	frt.	o.	4.
Félévre	5	"	50	kr.
Évnyegyedre	3	"	"	"
Egy órá	1	"	"	"

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Já-
noshoz (bel-középutcai könyvkereskedésébe)
küldendők, hol a pontos szétküldésről gondos-
kodva van.

Pest, márcz. 18. 1870.

(B.) Pár nap óta kevésbé érdekes tárgyak
foglalkoztatták a képviselőházat; inkább csak az
osztályok dolgoztak a különböző előmunkálatokon.Ma a petitionalis bizottság tett előterjesztést
s örölte le a halomra gyült kérvényeket, melyek leg-
nagyobb része, közigazgatási és igazságszolgálati
tárgy lévén, azok egyszerűen illetékes helyökre
utasítottak.

Csak is két tárgy idézett elő vitát.

Az egyik volt Pest városának azon kérelme,
melyben az iránt panaszodik, hogy az újon épült
házak adómentességét akként magyarázta s hajtotta
végre a pénzügyminiszter, miszerint csak az állam-
adó engedtetett el, az urbéri válság fedezésére
szánt 30 percent felvételt.E tárgy iránt már régebben interpellálta volt
Deák Ferencz a pénzügyért, s így ezen interpel-
láció sorsa is ma dől el.A bizottság azon vélekedésben volt, hogy
a pénzügyminiszter nem helyesen magyarázta a
törvényt, s hogy az újonnan épült házak minden
adónemektől mentek a törvényben kitűzött idő tar-
tama alatt.Nem kívánok beleerészkedni a törvény ma-
gyarázatába, megmagyarázta azt a ház mai hatá-
rozata által, a midőn a bizottság vélekedését el-
fogadta és határozattá emelte.Annyit azonban merek állítani, hogy főleg
Deák Ferencz tekintélye döntötte el a dolgot, s
mindamellett, hogy a baloldal kapva az alkalmon,
hogy Deák Ferencz vezérlete alatt szavazhat a
pénzügyminiszter ellen, compact szavazott, mégis
felállás által alig volt észrevehető a többség.Következett az orthodox zsidók folyamodása
a zsidó congressus határozatai ellen.A bizottság teljesleg szabad kezét kívánt
hagyni a zsidó hitfelekezet különböző árnyalatai-
nak, s ezen elvet fogadta el a ház is.

Holnap a nyugdíjak ügye lesz napirenden.

Pest, márcz. 18. 1870.

(r. l.) Ma délben minisztertanács volt, mely-
ben a határvidék kérdése tárgyalatott.A megállapodásról ez óráig nem értesülhet-
tünk, csak annyit tudtunk meg, mikép a magyar
kormány kezei a határvidék később megváltandó
részeire nézve nincsenek annyira megköve, mint
bizonyos oldalról rebesgették, továbbá, hogy ez ügy
talán már a jövő héten az országgyűlés elé kerül.

Együttal még egy más demont.

Némely lapok nagy zajjal kürtölték, hogy a
legközelebb kinevezett honvédszék közül sokan
lemondtak.Igaz, miszerint az a „sok“ és „kevés“ rela-
tív dolog; az egyiknek a „sok“ is „kevés“, más-
nak a „kevés“ is „sok“, hanem hogy „kettő“ áta-
lávve nem „sok“, annyit mindenesetre áll.Pedig az utóbb kinevezett kétszázhar-
mincz nyolcz honvédtiszt közül csak kettő
köszönt le.Hanem hát népszerűtlenségi kell az intéz-
ményt, melynek realizálásáért annyit beszélünk s
irtunk, mert a magas politika így követeli.A dolog úgy áll: hogy annyi — többnyire
szolgált honvéd s katona — ismeri kötelességének,
s ajánlkozik kardot kötni a koronás király és a
háza eventualis védelmére, a mennyi számára je-
lenleg talán még hely sincs.A Deák-párt tegnap tanácskozásiában az
országos számvéviszék kérdése forgott szőnyegen.Tudvalevő dolog, mikép a felsőház azon mó-
dosítással küldte vissza a képviselőházhoz, az ez
által elfogadott törvényjavaslatot, hogy a főszám-
vevőszék elnökségére kijelölendő három egyént
nemcsak a képviselőház, hanem a főrendi tábla is
válaszolja.Tegnapig csak négy osztály tárgyalta a mó-
dosítványt, melyek közül az 1., 8. és 9. ket visz-
szavetotte, míg a 4. dik elfogadta; tehát még
nem lehetetlen, hogy az, a hátralevő 4 osztály ál-
tal többséget nyert.A módosítvány mellett ismételve szót emeltek
gróf Andrássy Gyula miniszterelnök, Lónyay
Monyhért, Rajner Pál, Kerkápoli és Bez e-
rédi, különösen arra hivatkozván, mikép országos
választásokban, minők a nádor s koronakerék, min-
dig részt vesznek a főrendek is, kiknek hozzájá-
rulása nélkül nem lehetos megállapítani a budget-
tet, és a kik a delegatióban szintén jelentékeny
tényezők.Madocsnányi, Zsedényi, Bujanovics, Ernusz,
Szűllő ellenkező nézetben voltak, kiemelvén: hogy
az államháztartás fölötti örökösök a képviselőház
kardinális kiváltsága, a mely legközelebb is a fel-
sőház hozzájárulása nélkül választotta meg a szá-
madások megvizsgálására kiküldött hét tagot, s az
absolutoriumot hasonlóképpen a főrendi tábla
hozzájárulása nélkül fogja annak idején megadni.Hosszabb vita után az elnök, a felsőház mó-
dosítványa mellett mondta ki a többséget, ambár
illető körökben kétlik, hogy a módosítvány magá-
ban az országgyűlésben keresztül menjen.Pest város lakosainak száma az utolsó néps-
számlálás szerint, ide nem érve a sorkatonaságot
és honvédséget, 202,424 re megy, tehát a népes-
ség az 1857 ben végrehajtott összeírás óta 50,000 el
szaporodott, míg József császár uralkodásának
első évében csak 10,000 volt.

Pest, márcz. 16. 1870.

(B.) Bizonyosan figyelemmel kísérték e
lapok t. olvasói azt, hogy a kormány egy
nagyobb kölcsön felvételét akarja az ország-
gyűlés előtt javaslatba hozni; ennek ezéjje
az lenne, hogy Buda-Pest a nagyobb euró-
pai városok sorába emeltesse, s a magyar
királyság fővárosának érdekei mellett hazánk
országos anyagi állapota is lendületet nyerjen.Lehetlen, hogy hazánk értelmese polgá-
rai be ne lássák, hogy Szent István koron-
ája területi épségének fennmaradására, s arra,
hogy a magyar nemzet tekintélyes helyet
foglaljon el Európa népei közt, igen nagy
befolyással van és lesz az: mily állást fog-
lal el Buda-Pest Európa fővárosai közt.Ha sikerül Buda-Pestet a dunai keres-
kedés központjává emelni; ha sikerül e vá-
rost a tudomány, művészet s műveltség ha-
zai gyűpontjává tenni: — akkor álljon elő
a válság bármily neme Magyarország anyagi
és szellemi erejének zömét képviselő Buda-
Pest marad a Duna terének központja; mig,
ha kezünket összetéve más lejjebb fekvő vá-
rosok szárnyalnak túl anyagi s szellemi te-
kintetben a magyar királyság fővárosát, azon
anyagi és szellemi befolyás is kikisárlék ke-
zünkől, mely hazánk jövőjét egyedül képes
biztosítani.Méltán elvárta tehát mindenki a minisz-
teriumtól, hogy e téren messze kiható lépé-
seket fog tenni.A miniszterium a maga részéről meg-
tette az e célra szükséges előlépéseket; a
tervet mind a Deák-körnek, mind az ellen-
zék clubjainak bemutatta, hogy így azt, mi-
előtt a ház asztalára kerülne, pártkülönbség
nélkül minden képviselő bírálat alá vehesse,
megismerhesse.A terv, a szó teljes értelmében, nagy-
szerű: részletei a Dunának a két város közti
szabályozása; mindkét parton rakpartok ké-
szítése; a jelenlegi lánchíd megváltása s két
más hídnek építése, egyik a Margit-sziget-
tel, másik a Szent-Gellérrel szemben.E munkálatok a fölveendő kölcsön leg-
nagyobb részét igénybe vennék; a Duna sza-
bályozása következtében nyerendő telkek ára,
ugy a rakpartokból stb. befolyó más jövedelmek,
a város célszerű rendezésére, boulevardok
készítésére, az ezzel járó kisajátítási s más
költségekre fordítatnának.Ezenkívül a vasúti kölcsönből, a pesti
és budai indóházak kötetnének össze gőz-
erőre készült vasúttakkal s egy álló hiddal,
így tetemesen olcsóbbá válna a tömeges áru-
cikkeknek egyik indóházból a másikba való
átszállítása, mi által a hazai kereskedés nagy-
szerű lendületet nyerne, a termelők nem cse-
kély használna.Íme, mig a ház a budget tárgyalásával
bajlódott, mig a baloldal a recriminációk özö-
nével árasztá el a miniszteriumot: addig aDeák-párti kormány hazánk anyagi s ebből
kifolyó szellemi felvirágzásának egy erős bási-
tyának fölemelésén fáradozott, ha t. i. a
tervet a parlament is jóvá hagyandja. E rész-
ben a siker tehát a törvényhozó hatalom-
tól függ.Ki gondolta volna, s mégis ugy történt,
hogy a miniszterium érintett terve Buda-Pest
város némely polgárainál ellenszenvre talált.
Az nem tetszik néhányuknak, hogy a minisz-
teri javaslat szerint, a tervezet keresztülvitel-
lére, egy a két testvér főváros szépítése épít-
kezéseinek vezetésére egy külön bizottság
kinevezése ajánlatik; a bizottság tagjait ré-
szint Buda képviselőit, részint a kormány
nevezné ki, s hogy a számadások is nem-
csak Buda-Pest hatósága, hanem az országos
közégek általa is fognának vezetetni, ellen-
őriztetni.Az autonomia iránti e nemű féltékeny-
ség nem bír alappal; alig képzelhető, hogy
számos pártolókra találjon, különösen azon
szembetűnő anyagi előnyökkel szemben, me-
lyeket a terv valósitása Buda-Pest polgárainak
nyújtana.Mindezekből kiindulva, nem csoda, hogy
a Deák-kör osztatlan tetszéssel fogadta a kor-
mány által bemutatott tervezetet.A tervezet részletes megvitatása a szak-
emberek dolga. A miniszterium által benyuj-
tott terv alapján készült törvényjavaslatról
majd maga idejében, midőn az t. i. napirendre
kerülend — mi is szólni fogunk.

Pest, márcz. 15. 1870.

(B.) Ma befejezte a ház a honvédelmi mi-
niszter költségvetésének meg hátramaradt részét,
— tárgyalta a horvát miniszter költségvetését s intéz-
kedett a fumei kérdésben.Meggyőződhetett volna ma a baloldal arról,
hogy a ház valamely tárgyat célszerűen kevesebb
szóval is elintézhet.A baloldal némelyik szónoka még sem áll-
hatta meg, hogy egy közbejött esetet ne hasz-
nájon fel a miniszterium elleni támadására. A bal-
oldal egyik szónoka a honvédelmi miniszter költség-
vetésének egyik pontjára felvilágosításokat kért.
Erre a pénzügyi bizottság előadója a szükséges
felvilágosítást meg is adta; de az aggódo szónok
látván, hogy az illető miniszter nincs jelen, a fel-
világosítással nem elégedett meg, s ennél fogva a
költségvetés ezen pontjának megszavazása elhalasz-
tatott akkorra, a midőn az illető miniszter jelen
lesz. Rövid időn megérkezett a miniszter; az ál-
lantitkár által adott felvilágosítás hasonmása volt a
pénzügyi bizottság előadója által előadottnak, mire
azután az aggódo képviselő úr teljesen nyugodt
lelkisemérettel megszavazta az illető pontban foglalt
összeget.A horvát miniszter költségvetése minden vita
nélkül elfogadott.Most került a sor a legnevezetesebb tárgyra
— a fumei kérdésre.Tudják bizonyosan e lapok olvasói, hogy a
fumei kérdésre vonatkozólag egy bizottság volt
kiküldve a magyar, s a horvát országgyűlés tagjaiból
és Fiume részéről. E külön megválasztott küldött-
égek közöbe vegyes bizottságot alkottak; ennek
kell vala a kérdés mikénti megoldására nézve egyet-
értésre jutni, s erről javaslatot terjeszteni a ma-
gyar parlament és a horvát országgyűlés elébe.Azonban a minden oldalról öhajtott teljes
egyetértés nem jöhetett létre, sőt különösen a hor-
vát országgyűlés küldötteinek nézetei annyira el-
tértek a magyar parlament küldötteinek nézeteitől,
hogy a tanácskozási folyamat a kérdés végleges
megoldása előtt meg kelle szünetelni.Abba azonban a küldöttek valamennyi tagja
egyetértett, hogy a jelen status quo továbbra fenn
nem tartható; hogy szükséges egy provisoriumot
állítani fel, mely Fiume közkormányzatának min-
den ágait karolja fel; a fumei kerület kormánya
menjen át a horvát autonóm kormány kezébe; de
e mellett hatalmaztassék fel a magyar miniszterium,
arra, hogy a kereskedelmi és tengerészeti ügyek el-
látásáról is gondoskodjék.A kérdés igen egyszerű volt tulajdonképen,
mert csak arról volt szó: elfogadjá-e a ház a bi-
zottság javaslatát, vagy nem. Azonban az ellen-
zék részéről Várad Gábor egy oly határozati
javaslatot tett, mely szerint igaz, hogy a bizotts-
mány vélekedése elvben elfogadhatott volna, de a
kivételben tovább ment volna a ház, mint a több-
ség öhajtotta, t. i. kötelességévé tétetett volna a
miniszteriumnak, hogy a provisoriumot a horvát
országgyűlés meghallgatása előtt haladék nélkül
léptesse életbe.Ezt azonban a ház nem akarta s nem is akar-
hatta, az egyezkedés fonalat megszakítva, a mi-
niszteriumot erőszakos lépésre kényszeríteni; en-
nélfogva a többség Várad Gábor indítványát, ki-
hagyva belőle mindazon szavakat, melyek e tétre ve-
zettek volna a dolgot, — mint a mely különben
csak azt foglalja magában, a mit maga a bizotts-
mány elfogadásra ajánlott — elfogadta.Szóval: a baloldal azon taktikája, mely sze-
rint a fumei kérdés megoldása rendes kerékvágá-
sából kiemeltetve, oly tétre vezetessék, mely erő-
szakos válságot idézhetett volna elő — nem sikerült.Holnap napirenden a nyugdíjak lennének;
azonban, miután a pénzügyminiszter Bécsben van
— ülés nem fog tartatni s az osztályok fognak do-
log után látni.

Belügy.

A Deák-párt folyó hó 14-kén tartott érte-
kezletén tárgyalta a főrendház izenetét azon mó-
dosításokra vonatkozólag, melyeket a bírói fele-
lősségről és a bírák nyugdíjazásáról
szóló törvényjavaslatokban tett. Az értekezlet, me-
lyen az igazságügyi miniszter is részt vett, a fő-
rendház módosításait elfogadta. Az igazságügyi mi-
niszter 4 új, legközelebb a ház asztalára teendő
törvényjavaslatot mutatott fel, ugyanis: a) a tör-
vények kihirdetésére vonatkozó törvény mó-
dosításáról, b) a partiumra nézve az urbéri pe-
rek felelősségi fórumának megváltoztatásáról, c) a
semmitől szék nél a tanács tagjai számának le-
szállításáról s a legfőbb ítélőszék létszámá-
nak szaporításáról és d) a legfőbb törvényszék-
nél a bírák számának szaporításáról szóló.Népgyűlést rendeztek e hó elején Ujvidé-
ken, s Mileticset életve kijelenték, hogy a ki Mi-
leticset sérti, az őket sérti; roszalták a pesti or-
szággyűlés azon eljárását, hogy Mileticset kiadta.
Tiltakoztak továbbá Rauch bán bánoskodása ellen.
Végül a gyűlés tiltakozva az erőszak és jogtalan-
ság ellen, iriglyi Mileticsétől, hogy neki jutott osz-
tályrészül sorompók elé lépni a szabadságért.A nemzetiségi képviselők és a szél-
söbál között, mint a „Zastava“ írja, tanácskozáso-
k folynak a nemzetiségi kérdést illetőleg. A magyar
bizottsági tagok a szerb-román törvényjavaslat
első pontját, nevezett lap szerint, már el is fogad-
ták volna, e szerint Magyarországon a külön
nemzetiségű népek elismertetnek, s a lakosok több-
ségének nyelve a hivatalos nyelv.A honvédség felszerelésére vonatko-
zólag olvassuk, hogy a honvédelmi miniszterium
dr. Goldmarkkal töltények szállítása iránt több évre
szerződést kötött. Dr. Goldmark Pozsony közelében
már megszerezte a szükséges telkeket, s azokon
nagyszerű gyárat alapít, mely képes lesz évenként
40—50 millió db. töltényt kiállítani.Azon ellenmondásról, melyet Bécsben
a dalmátiai költségekről az Andrássy gróf által és
Giskra úr által tett nyilatkozatok közt a lapok
konstatáltak, a „Pester Lloyd“ ban találunk felvi-
lágosítást. A dalmátiai fölkelés dolgában — írja e
lap — mint tudva van, ő Felsőge keleti útja előtt
a vasúti indóházban miniszteri értekezlet tartatott,
melyben több ausztriai miniszter — köztük Brestl
úr — részt vett. Akkor megállapították a foganatba
veendő katonai rendszabályok. A kérdés pénzügyi
oldalát az idő rövidsége miatt nem lehetett beha-
tósan tárgyalni, de nemsokára szóba került az bi-
zalmatlan két pénzügyi miniszter között. Lónyay
úr nem érezte magát jogosítva, hogy saját szakál-
lára elvileg eldöntse, vajjon specialis ausztriai vagy
közös-e az ügy, s ehcz képezt vajjon az osztrák
vagy a közös budgetet terhelik-e a költségek:
nem is hitte, hogy Andrássy gróf távollétében a
magyar minisztertanács ebben dönteni fogna. Abban
állapodtak tehát meg, hogy a kérdés elvi oldala
függőben maradjon: a fölkelés költségeit pedig
Brestl úr — egyelőre csak előlegképen — szolgál-
tassa ki az osztrák pénztárból, s hogy ezek kü-
lön könyveztessenek és számoltassanak.

Gajzágó Salamon beszéde

(a képviselőház mart. 11-diki ülésében.)

T. ház! Az 1867 dik évi június 21-én a kép-
viselő házban Tisza Kálmán képviselőnek a hon-
védek, azok özvegyeinek és árvaik érdekében
tett indítványát meglehetősen vita után fontos okok-
ból el nem fogadtam; az ügy Irvánka Imre és több
képviseleők beadott határozati javaslata követ-
keztében a képviselő háznak ma ismét — megen-
gedem, nem többé oly általánosságban — tanács-
kozási tárgyat képezi.

Nincs szándékomban, t. ház, azon nézetet, melyet f. é. február hó 11-én a tulsó oldal egy igen t. képviselőjétől hallottam, hogy t. i. rossz-lás fejezhető ki oly ügytelenség vagy vigyázatlanság fölött, mely által a képv. háznak egy már a múlt évben történt megállapodásától eltérőleg a vitára alkalmat szolgáltatott indítvány ismét a ház elé hozatik, nincs szándékomban, ismétlem ezen magában véve tagadhatlanul helyes nézetet a jelen határozati javaslatra alkalmazni; nincs szándékomban különösen azért, hogy annál inkább hangsúlyozhassam azon ugyanazon tésben ugyanazon képviselőtől hallott más nézetet, hogy t. i. vannak tárgyak, melyeket elintézni jogi szempontból is lehetne ugyan, de melyekre nézve a józan politika kívánja, hogy ez ne történjék. (Helyeslés jobbról.)

Mit kíván e határozati javaslat? 1870 re kíván póthitelre irányított javaslatot arra, hogy az 1848—49-ik évi rokkaat és keresetképtelen honvédeknek és azok özvegyeinek nyugdíjaztatása történjék. 1871 re kíván már törvényjavaslatot ugyanazon czélból.

T. ház! Én nem keresem, ha sok-e vagy kevés azok száma, kik a beadott határozati javaslat következtében nyugdíjra igényt tarthatnának, valamint nem keresem, ha igazságos-e, hogy már ha törvényhozási intézkedésekhez folyamodunk, a lehető kártalanítást csak is ily szűk keretbe szorítani és az 1848—49-iki évek többi és sokkal számosság nyomorultjait elfelejteni; nem vizsgálom, megengedik-e pénzügyi viszonyaink, az ezen határozati javaslat elfogadása által támasztandó igényeket kielégíthetjük, mert én részemről azon kifogást, hogy szorult anyagi helyzetünk a népnek újabb megterhelését absolute megtiltja, még azon esetre is, (zaj balfelől. Halljuk! jobb felől) mondom én, azon kifogást, szorult pénzügyi helyzete tünk a népnek újabb megterhelését absolute megtiltja, még azon esetre is, ha ezen megterheléses szükségét látjuk, magamtól mint hamisat elvetem.

Nem tekintem az ügynek jogi oldalát sem, mert a törvényhozás főnsége jogossá teheti a jó vére nézve azt, mi a múltban nem volt és ellenkezőleg; következésképp nem fűrkésem, vajjon kötelező-e minket az 1848-iki országgyűlésnek sokszor említett határozata vagy sem? mert tudom, hogy az országgyűlési határozatok a felmerülő szükségek kifejezése szoktak lenni és tudom, a mit különben a tulsó oldalnak egy t. képviselője től is hallottam, de ha nem hallottam volna is, tagadhatlanul igaz, hogy egy bevégzett országgyűlésről a másikra kötelező erővel mi egyéb sem marad fenn, mint a szentesített törvény. (Helyeslés jobbról.)

Ennek következtében én mindazon hivatkozást a nemzeti becsületre és mindazon szégyen vagy szennyfoltára történt, különben megengedem, nagyon hatásos emlékeztést én részemről időnkivülinek és egészen feleslegesnek találom, mert ha elfogadjuk azon határozati javaslatot, még azon országgyűlési határozatoknak elegendő nem tettünk (Félkiáltás a baloldalon: Nem bizony!) Figyelmeztetem a házat az 1849-iki jan. 13-án tartott ülésre, a hol határozatilag kimondott, hogy az állam részére történt bármilyen kiszolgált érték törvényes kamattal együtt meg fog téríteni, s ezen ígéret a nemzeti becsület védpaisza alá helyezték. (Zaj balfelől. Halljuk! jobbról.)

T. ház! Előttöm, e kérdéssel szemköt, egyedül irányadó azon politika, mely a mai Magyarországot létrehozta, mely a kibékülésnek minden irányban, föl és le, és itt lenni minden árnyalatra kiterjedő szigorú következtetéseit vonja maga után. Azon politika, melynek fontosságát Tisza Kálmán képv. ur is elismerte, azon általam már idézett szavaival, hogy t. i. vannak tárgyak, melyeket elintézni a jog szempontjából is lehetne ugyan, de melyekre nézve a józan politika kívánja, hogy az ne történjék.

Megengedi nekem Tisza Kálmán t. képv. ur, hogy szavaira többször visszatérek. Ugyanő ugyanazon tésben mondta, szintoly szépen mint igazán, hogy mi, a nemzetiségekkel szemköt, nem is követelünk előljogot, hanem követeljük, hogy senki se támadja meg azt, a mi arra, hogy az állam fennállhasson, szükséges.

Igen, mi csakis ennyit, de ennyit elengedhetlenül követelünk. Amde egy oly különböző nyelvű és legbecesebb érdekeire nézve ellentétes fölfogással bíró népek hazájában, mint a miénk, az állami lét biztosítására, a mellett, hogy az szűk séges, hogy az azt alkotó nemzetiségek érdekei, viszonyai, hagyományai a lehetőség összesíthetessanak, a mely nagyfóntosságú eszének eléréséhez, nem hiszem, hogy a beadott határozati javaslat elfogadásával közelebb jutnánk, még akkor se, ha sikerülne nekünk, mint azt Ivánka Imre t. képv. ur tervezte, a 48—49-iki rendes és nem rendes honvédek közti igen finom megkülönböztetést létrehozni, mindaddig, míg Várady Gábor t. képv. ur, ki, úgy látszik, ellenkező véleményben van, a tapasztalat segítségével nem bizonyítja, hogy mert a 48—49-iki honvédek soraiiban a különböző nyelvű hazafiak egyenlő hősiességgel harcoltak, az ország minden nemzetisége egyenlő tisztelettel és kegyellett viseltetik és emlékezik azokra, és különösen azon honvédek között éppen azokra, kik az ő saját fajukhoz tartoznak. A mellett tehát, hogy az állami lét biztosítására szükséges, hogy

minden országban a nemzetiségek érdekei, viszonyai és hagyományai lehetőség összesíthetessanak, a tényleg—fajdalom, létező viszonyok és hagyományok közt a koronának is van és kell, hogy legyen, éppen tekintettel azon legfontosabb és legkényesebb természetű érdekekre, melyeket képvisel, bizonyos gyöngéd zománca, melyet gyöngéd-telentül érinteni bizonyára éppen azon nemzetnek, mely az ország politikai létének nevet adott, érdekében nem lehet, és egyáltalában nem szabad (jobb felől helyeslés.)

T. ház! Sajnálom, ha e szavaimat, szemköt Várady Gábor urral, ki állította hogy az 1848-iki harc nem a nemzetiségek harca volt, és hogy az 1848/9-ki honvédeknek törvényhozási uton leendő segélyezése csak azon esetben sértené, ha azon nemzetiségeket maguk az 1848-iki törvények sértették volna, — sajnálom, ismétlem, ha szavaimat ezen állítások ellenében hosszasan kellene bizonyítgatnom. Ki állítja, hogy az 1848/9-ki harc csak a nemzetiségek harca volt? (Balfelől felkiáltások: Nem igaz!) Épen azt mondom, hogy ki állítja azt? (Balfelől ellenmondás. Zaj. Halljuk!) Ki állítja ismétlem, hogy az 1848/9-ki harcok csak is a nemzetiségek harcai voltak? De állít-hatja-e a t. képviselő ur, hogy az 1848-iki törvények mindegyikében a nemzetiségek megnyugodtak volna? (Balfelől több hang: neveltség!) Hivatkozom-e egyenként azon czikkekre, a melyek által ők magokat, — helyesen vagy nem helyesen, nem ide tartozik, — de tényleg sértve találtak? (Jobb felől helyeslés!) nem teszem, mert ha vannak, a kiknek emlékeztetéstől az alig multak történetei valamiképp kimehettek, a képviselőháznak legközelebbi vitái, bizonyos árnyalatu képviselőinek 1867 től kezdve csak a legközelebbi időig is beadott egyes határozati javaslataik, indítványaik, a szerb és román napisajtó fájdalom! nagyon is visszaemlékeztetheti azokra. (Jobb felől helyeslés.)

Az egyben azonban tökéletesen egyetérték Várady Gábor képv. urral, hogy a logica szabályai kérélnelhetlenek, és azért legkevésbé sem lepne meg engem, ha ugyanazon árnyalatu képviselő, kiknek említett határozati javaslataik, indítványaik ellenében azon t. oldalnak legtisztelhetőbb szónokai léptek első sorompóban a harczra, — a belligyminister — a mi helyzetekre igen különös fényt áraszt — azért, mert a költségvetésben a magyar nemzeti színházi segélyt, mint magyar nemzeti színházi segélyt hozta be, ügytelenséggel valólvá: ismétlem, nem lepne meg engem legkevésbé sem, ha a most beadott határozati javaslatot épen azon árnyalatu képviselő pártolnak legelőször, a kiknek említett indítványai ellen ugyanazon oldal harcol; mert a logica szabályai kérélnelhetlenek és tagadhatlan az, hogy ha valaki a czélt akarja, akarnia kell az eszközöket is. (Helyeslés jobbról. Balfelől felkiáltások: Ez gyanúsítás!)

Azon okok közül, t. ház, melyekkel 1867-ben a beadott határozati javaslat támogattatott, a leglényegesebbeknek látszólag megszűntek létezni. Azóta az 1848—49-iki honvédek, nem csak mint Várady t. képviselőtársunk mondotta a képviselőház jegyzőkönyvében, hanem erkölcsi elégtételt nyertek törvénykönyvünkben is, az 1868. 41 t. cz. 16. §-ában; azon es. k. tisztek pedig, a kik 1848—49-ben a honvédséghez átléptek és azért—hogy Tisza Kálmán képviselőtársam szavait idézzem ismét — és azért, mint hi hazafiak küzdöttek s véreztek, megfosztattak öreg napjaik egyetlen biztosításától, a nyugdíjtól, ennek élvezetét ismét visszahelyeztették. — De ha nem családomban, nem is ezekről szól többé a hat. javaslat, hanem mintegy azt látszik mondani: itt vannak a 48—49-iki honvédek özvegyei, nyomorultjai; tűrhető-e az, hogy az ország nyomorban hagyja azokat, kik érte mindenüket a csatatéren hagyták? — Es mi azt mondjuk önöknek e kérdésre, hogy ez nem tűrhető! (Helyeslés.) és miután így az óhajítás és szellemben — mint Várady képv. ur is feltette nekünk — egyek vagyunk, csak is a mód felett térnek el nézeteink, melylyel a segélyt létesíteni akarjuk.

Önök törvényt kívánnak. Azok után, miket erre vonatkozólag Podmaniczky képviselő ur elmondott, csak azt kérdem önöktől, hogy számba vették-e mindazon súlyos következtetéseket, melyeket oly törvény alkotása előidézt? — törvényt kívánnak, mely mindenkit kötelezen; — kötelezze ugyanazon vidékek, ugyanazon községek és megyék mindazon lakóit, kik 1848-49-ben egymással — miért, miért nem, ismét nem ide tartozik, véres harcban állottak, — kötelezze minden kivétel nélkül, minden szomorú emlék felremagyarázásával mindenkit, hogy azon fél nyomorultjai részére adózzon, melylyel véres harcban állott, e kényszerűség pedig a soha nem nyugvó igazság hozzájárulásával azt eredményezhetné, hogy míg sikerülne polgártársaink közül néhány százat vagy ezret anyagi tekintetben némiképp megnyugtatni, — erkölcsi visszahatást idéznék elő szízeteknél. (Mozgás balfelől, s felkiáltások: Ez az igazság! Élénk helyeslés jobbról.)

Vehetik e önök rossz néven nekünk, ha ettől félünk, nekünk, kik az országnak épen oly részében lakunk, hol az 1848-49-ki nem rendes harcok áldozatai minden lépten felalálható sirja felett, ha nőt is ki azóta egy két árva virág, azok mindenike fájdalom, az én értelmezésemnek nefe lejtse! (Tetszés.) Mi pedig azt mondjuk önöknek, mint már mondatott 1867-ben és mondatott a napokban is, hogy ha segélyezni akarunk, emelkedjünk azon magaslatra, melyen Ó Felségeik állottak akkor, midőn a honvédek részére a legnemesebb szívvel a koronázási díjat felajánlottak. (Balfelől: Igen is, emelkedjünk!) Igen, kérem, emelkedjünk fel azon magaslatra. És ezen magaslatra felemelkedünk nem épen oly könnyű, mint egyelőre gondoljuk. (Halljuk!) Ne érjük be csak a határozathozatal dícsőségével, hanem a kivétel terhé is tart-suk fenn egyedül mi és azok számára, kik velünk érzelmeiben rokonok. (Igaz!) És én előre biztosítom önöket, hogy mi nem fogunk önöktől elmaradni, fejeztessék bár ki a 48—49-iki honvédek iránti hála és tisztelet anyagilag segélyezésben, vagy szellemileg a háza iránt tanúsított hűségben. (Élénk eljenzés jobbról.) T. ház! Három éve már, hogy Ó Felségeiknek ezen tényle az országot meglepte, és sikerült-e nekünk, sikerült-e Magyarországnak, hogy e tény horderejét felfog-

va, azt úgy kövesse, mint követnie kellett volna? Hol maradtunk? Kérdjük egymást t. képviselő, hol maradtunk sokat emlegetett nagylelkűségünkkel. (Felkiáltások balfelől: no hát hol maradtunk?) Megmondom. Hol maradtunk sokat emlegetett nagylelkűségünkkel, melyet nem az ellenünk küzdő, hanem éretünk elvérzett harcosok emlékére kellett volna gyakorolni? Mert az által, hogy a státusadóságok egy részét vagy más terhek elváltaltunk, hogy Ó Felségeik tényéhez csak megközelítő nagylelkűséget követünk volna is el, azt tagadom. (Nevetés a baloldalon.)

Nincs, miért nevetni felelte, t. képviselő, mert nem a magam szavait mondtam el, csak is egy oly mondatot idéztem vissza, mely a mult napokban itt a tulsó oldalon mondatott. (Derültség jobbról. Egy hang balfelől: Az nem szentírás!) Tehát tagadom, hogy ily nagylelkűséget követünk volna el, mert a státusadóságoknak s más terheknek politikai s méltányossági okokból történt átvállalása elengedhetetlen feltétele volt azon nemzetközi egyetértésnek, azon kétoldalú szerződésnek, a melyt megkötöttünk, s a melynek megkötése eredményezheti, hogy azon nekünk mindenek felett drága zászlót, melyet az 1848/9-iki honvédek minden hősiességek mellett is a viszonyok szerencsétlensége folytán (Egy hang balfelől: Árulás folytán!) a földön heverni hagytak, a földről ismét fölemelhettük. (Zaj balfelől. Élénk helyeslés jobbról.)

Igyekedjünk tehát t. képviselő — mint az előbb is említém — azon kötelességet, melyet én csak is a mi és azok részére, kik velem ez érzelmeben azonosak, tartok valódi kötelességnek — igyekedjünk — ismétlem, újból e kötelességet teljesíteni.

Abból, hogy 1867. óta nem történt meg részünkről az, a minek meg kellett volna történni, nem az következik, hogy most már a kivétel terhé rójuk azokra, a kik ily nemeselelkűeknek lenni nem hajlandók; hanem következik az, hogy a lelkesedés újabb és kitartóbb erejével fogjuk fel a fonalt ismét ott, a hol azt elhagytuk, és érvényesítsük társadalmi uton mindazok óhajítását, kik az ily segélyezett törvényhozás útján vélik megállapítandónak, (Helyeslés jobbról.)

Mindazok folytán, t. ház, és mert a tényállást én úgy ismerem, van szerencsém a t. háznak egy indítványt a magam és társaim nevében benyújtani. (Halljuk!)

Rövid az, t. ház és foglalatja az, hogy miután előttöm azon indokok, melyek 1867-ben Tisza Kálmán képv. urnak indítványát el nem fogadhatóvá tették, ma is fennállanak, napirendre térjünk át. (Helyeslés jobbról.) Még csak néhány szót.

En elismerem, hogy azon oldal, melyről ezen indítvány tétetett, csak is hű saját magához, midőn a többség elé oly kérdéseket gördít, melyekről eleve tudják, hogy tekintet e azon irányt, mely a többségre politikai jelleget nyomott, általa egy, a mint azt szívök sugallna, meg nem oldhatók és tudatában annak, kiszámított tüzességgel szegedik a többség ellen nyilatkaik, melyek azonban csak akkor lennének veszélyesek, ha meg nem védett mellek találnának! — de ha elismerem, tisztelt ház, hogy azon oldal hű önmagához, önként következik ebből az, hogy a többség is legyen hű azon állásponthoz, a melyre midőn lépett, azt nem könnyelműségből, hanem a viszonyok érett megfontolása után hazafiságból tette. (Élénk eljenzés jobbról.)

A politikai irányzatok helyes vagy nemhelyesége felett vitaközlünk lehet, mint tettük is; de nem lehet követelni, hogy valaki önmaga fűsön rést azon falakon, a melyeknek védelmezését mindenki, sőt saját netalan fellázadó szíve ellen is elfogadta akkor, midőn azoknak szükségéről meggyőződött. (Élénk tetszés és helyeslés jobbról.)

Hivatkozás történt e teremben a történelemre, azon erkölcsi igazságtételre, melyet az 1848/9-iki honvédeknek a történelem egykor nyújtani fog. Az 1848/9-iki honvédeknek sokban szerencsétlenek lehetnek, t. ház, és voltak főleg azért, hogy midőn fegyvereiktől bucsut kellett venniük, bucsut vettek egyszerűen azon nemes és szent eszmétől, hogy hazájuk megátadott szabadságát, függetlenségét, épségét megvédve hagyhatták volna vissza. De az egyben szerencsés volt, t. ház, hogy nem kellett a történelem kérő szavától várni az erkölcsi elégtételt. (Ugy van! jobb felől) Megtalálták azt rögtön itt, leigazva hagyták társaik szívében és megtalálták oly mértékben, hogy a történelem csak is halvány színekben fogja azokat hangoztathatni. (Általános tetszés.)

Ha már megkérdhetők mindazon honvéd és nem honvéd, a ki az 1848/9-iki harcban a csatatéren, vagy a mikinosabb volt, a beállott üldözések korszakában a büröbben lelte halálát, vajjon látva a házat, a melyet ők testvéri harc közepe elhagytak, ismét a Kárpátoktól az Adriáig kiterjedve, és sokkal szorosabb kapcsolattal összefüvő mint azt egykor Garay megénekelte, vajha látva azt koronás királyunkkal kibékülve, és érezve örömet, hogy az ő emlékeik megkoszorúsára a király a lehetetlennek látszó, a törvényhozás pedig minden lehető megtett, (Félkiáltás balról: Hát az elismerés!) vajjon azt, a mi még teendő volna, és mit nem tettünk, nem azért, mert nem akarjuk, hanem épen azért, mert féljük az 1848-49-iki időkből ránk intő példaként maradt örökségét, a fájdalom, úgy sem eléggé biztosított testvéri egyetértést (Tetszés jobbról) tegyék e: ha ismétlem, megkérdőznék t. ház mindazon honvéd és nem honvéd, — habár vérvő szívvel néznék is azt az egy-két nyomorultat, a ki zivőköz egykor közelállott: mit sem kételkedném, hogy visszatekintve azon időkre, a melyekben ők éltek, és a melyekből sokat és sokat tanulhattak, kérdésünkre egyhangulag azt válaszolnák: ha féltek tőle, ne tegyék! (Zajos tetszés jobbról) És mert nekem e hitre, e meggyőződésre szükségem van, hogy az 1848/9-iki honvédeket egész tiszta hazafiságukban és nagyszerűségükben tisztelhessem, azon indítványt, a melyt társaimmal együtt beadni szerencsés voltam, elfogadás végett a t. háznak ajánlom. (Élénk hosszas eljenzés és zajos tetszés nyilatkozatok jobbról.)

Indítvány. Tekintve, hogy ezen indokok, melyeknél fogva aképviselelőháza volt honvédeknek országos adó a lapbóli ellátása iránt tett indítványt az 1867. július 21-én tartott ülésében el nem fogadta, ma is teljes mértékben fennállanak, az Ivánka képviselő és társai által beadott 86 számú határozati javaslat ellenében a napirendre-térést indítványozzuk. Gajzágó Salamon, Molnár István Horváth László, Nedeczky István, Hertelendy Kálmán, Róth László, Tormásvay László, Petrovay Ákos, Wodianer Béla.

Kerkápoli Károly államtitkár beszéde

(a képviselőház mart. 9-ki ülésében.)

T. képviselőház! Engedje meg a t. képviselőház, hogy azokra, kik a honvédelmi tárca kötelesség-előirányzatának alkalmából eddig elmondottak, csak annyiban tessek néhány észrevételt, a mennyiben remélhetem, hogy felszólalásom megnyugtatósára szolgál a szótólaknak azok iránt, a miken némi aggálylyal tekintettek analógia, mert úgy látták a dolgot, a mint azt előadásukban talmacsolták.

Igaz sokra, a mikt hallát, nem szándékozom kiterjeszkedni. Előadásom határai épen abban leheltek, a mit most mondtam.

Mindjárt az első szónok, Várady Gábor t. képviselő ur nehezeltte azt, hogy nem látja a megfelelő intézkedéseket a törvény azon intenciójának valóstására, a melyet ő annak az iránti gondoskodásából vél folsmerhetni, hogy a tartalékból átvett azon kiszolgált katonák, a kik a hadseregnél az ugynevezett műszaki csapatoknál szolgáltak, a honvédséghez áttételestül külön vezetessenek nyilvántartásba. Mint monda: a törvény ezen intézkedésének más intenciója nem lehetett, mint az, hogy annak idejében ezekre is tekintettel, ezeknek is segélyvel a műszaki csapatokat a honvédségnél megalkotni lehessen.

En t. képv. háza a törvény intenciójának sem általában sem ezen törvény tekintetében különösen, taglalgatásába bocsátkozni, vagy a t. képv. urnak vitáznai nem szándékozom. Egyet bizonyosan vélek tudhatni és merek állítani, t. i. hogy bármilyen legyen a törvény intenciója, ha a törvény rendelkezések az utolsó vonásig elég tétetik, akkor azon törvény intenciójának érdekében megtörtént az, a minek megtörténni kellett. Am a törvény mit kíván? Itt azt, hogy a tartalékból átlépő ilyen katonák külön vezetessenek nyilvántartásba.

Ha a t. képv. ur azt monda volna, hogy az megtörtént, s ezért nélkülözne azon intézkedéseket, melyek a törvény intenciója irányában esnek, igazat adnék neki. — Amde ez megtörtént, egyebet pedig a törvény nem kíván.

Véleményem szerint a kormány feladata törvényeket végrehajtani, úgy a mint ő is kívánta azt, egészen annak rendelkezése szerint. S mikor hatatnak azok végre egészen annak rendelkezése szerint? Meggyőződés szerint csak akkor, ha a végrehajtás a törvény igényein innen nem marad, de azon túl sem megy. Egyik a törvénynek teljesítettentul hagyása, másik azon túlkapas lenne és ezért véleményem szerint egyáltalában nem lehet a kormányt hárhoztatni a miatt, hogy nem mutatta és tettel nem bizonyította sajátjaul azon felfogást, a melynek alapján például Klementisz Gábor képv. ur biztosítva vala a minisiterelnök urat, hogy ha daczára annak, hogy a törvények iránt nem intézkedik, a műszaki csapatokat mégis megteremtetete volna, a ház tetszésével találozott volna; ismétlem a törvény végrehajtása közben a megvont határokon sem innen maradni, sem azon túlmenni nem lehet a kormány feladata. Az ellenkező elv hirdetés, ha nemsak egyik, de a másik irányt és a lehetőséget is szem előtt tartjuk, nagyon is megmondandó.

A mi egyébirán azt illeti, hogy Várady Gábor t. barátom nélkülözti az előintézkedéseket, melyek mégis azt mutatják, hogy a kormány a törvény többször említett intencióját nem tévesztette szem elől, legyen szabad megjegyznem, hogy ezen intézkedések nem maradtak el. A minisiterelnök ur már megjegyezte, hogy a mennyiben, anyagi körülményeire s a törvény rendelkezése való tekintettel magában a honvédségen belül ezen intenciónak szolgálni lehet, annak semmi sem áll útjában. És ez meg is történt; minisiter ur megemlítette, hogy a katonai kiképzés érdekében azon tanfolyamon kívül, mely az egyetemen nyitott, minden kerületben egy-egy tiszt-képező és tiszti iskola működik; megemlítette, hogy a zászlóaljknál ezeken kívül altiszti iskolázások folytak az egész éven át. Én ezekhez hozzáadom még azt, hogy azon tiszti és tisztképező iskolákban épen úgy, mint itt az egyetem tanfolyamán is, kellő figyelem van fordítva azon ismeret ágakra, melyek épen a különleges fegyvernemeknek, mint az utászoknak és mérnököknek ezéjaira szükségesek.

Ez az egyik, mit mondani akartam. Másodszor még azt kell megjegyznem, hogy minden, tehát 358 magyar honvéd századnál van rendszerezítve 26—26 utász; az Ó Felsége által jóváhagyott szabályok értelmében, ezen 26 főnyi utászszakaszok mindenike 50 emberre való szerelékét hord magával, úgy hogy azok háború vagy mozgósítás esetére, midőn a zászlóaljak nagyobb tömegben találkoznak a századokból kiemelhetők és tömegesíthetők. Ilyképp lehetséges, hogy a honvédségnél 20 é félt század, vagyis 5 zászlóalj utász legyen formálható, tehát 60% je az összes létszámnak, oly szám és oly arány, melynél nagyobb a t. képviselő ur egyetlenegy fenálló rendes badseregnél sem tud felmutatni. (Felkiáltások balról: utászok?) Igenis, utászok! (Halljuk! Zaj.)

A tüzérségre nézve meg kell említenem, hogy azon fegyvernemet illetőleg hason könnyű móddal az anyagi erőnek oly aránylag kis terheltségével előmutakálni teljes lehetetlen. Ide járul egy másik s igen lényeges körülmény, t. i. hogy az illető erők egyelőre teljes mérvben igénybe vétetnek a rendes badseregnél, az alig egy évvel előbb megmagyarosított 3 tüzérezred szolgálatára. Mindnyájunk előtt nyílt titok ugyan, hogy ezek Magyarországon igen új datum, következésképp, hogy a megfelelő erőkre ott van szükség, ha azt akarjuk, hogy

azon ezredék valóban igazán magyarok legyenek, s ne csak a papíron. Más észrevétel is hallottam, nem ugyan Várady képviselő úrtól, mert hisz ő ismeri a magyar honvédsereg szervezését, de Klementisz képviselő úrtól, ki azt mondta, hogy azon számok helyett, melyeket a ministeri ur előadott, inkább szeretne volna a honvédsereg szervezését itt felmutatva látni.

Ha nem tévedek, minden költségvetési előirányzat pénzügyi tükörképe a megfelelő szolgálat szervezésének, egy pénzügyi tükörkép, mely felmutat minden egyes hivatalos kiadási czímet, minden egyes hivatalos állást.

Felfogásom szerint csak e körülmény tette lehetővé Várady Gábor képviselő úrnak, hogy ne csak ismerje, de ítéletet is mondjon a honvédség szervezete felett, mondván, hogy azt kisszerűnek, katonási játéknak hasonlónak találja. Én megvallom, ez ítéletre megdöbbentem; de megütődésem mindjárt elenyészett, mihelyest a t. képviselő ur ítéletének okát is megmondta. Ő t. i. azért találja kisszerűnek a honvédség szervezését, mert abban csak egy tábornokot lát. Ha csak ez az oka, a miért katonásinak tartja azt (Több bang balfelől: több is van!) akkor, ha jól vagyok értesülve, a svajcezi militiával egy sorban osztozunk. A svajcezi militiának ugyancsak, mely pedig már komoly alkalommal megmutatta, hogy valamivel más a katonási játéknál — ha információ nem csal, szintén csak egy tábornoka van. (Élénk helyeslés jobb felől.)

Azt is méltóztatott mondani a t. képviselő ur, hogy az az egy tábornok is csak kerületi parancsnok, tehát csak azon hatáskörre van, mint a többi kerületi parancsnoknak, a kik pedig csupán ezredesek. Legyen szabad legalább is ugyanannyi joggal megfordítani a tételt s azt mondani, hogy míg az az egy tábornok kerületi parancsnok, a többi 5 kerületi parancsnok, habár csak ezredes, ugyanazon jogkörrel van felruházva mint az az egy tábornok, sőt így tán több joggal is lehet állítani a dolgot, s akkor a dolgoknak egész más színe lesz; több joggal, mert azon honvédségi alapszabályokban, melyeket a t. képvis. ur bizonyos megismert, mielőtt ítéletét kimondotta róla, nyíltan meg van írva, hogy azon ezredes kerületi parancsnokok, osztálytábornoki jogkörrel vannak felruházva. Tehát, ha az identificatio tereire lépünk, mondjuk azt hogy van egy tábornokunk, s van öt osztálytábornoki hatáskörrel bíró ezredesünk. Ez aztán teljesen meg fog egyezni a honvédség alapszabályaival, melyeket a felség hagyott helyben.

Már Debreczen város t. képviselője oda módosította ma e felfogást, hogy ha az ezredesek teszik a tábornoki teendőket, akkor nincs semmi baj. Az alapszabályra hivatkozással bátor vagyok feltétlenül formában kérni ezen elismerést, miután azon ítélet indoklására, hogy a honvédség szervezete kisszerű és gyermekek, egyéb motivatiót nem hallottam.

Mintán olyant, minek némi felvilágosításával megnyugvást vélnek eszközölhetni, nem csak a házban, de a honvédségi institúció iránt érdeklődő egész nagy közönségnél is, még csak Papp Lajos képvis. társamtól hallottam, csak is arra szorítkozom a következőekben.

A képvis. ur nehezteli, hogy a honvédség elhelyeztetése szegényes, míg a hadsereg fényes épületekben tanyázik. Ez egy részben igaz; hanem ne felejtjük, hogy azon épületek sem egy év művei, hanem századok kellett meg fölémltetettek. S még ennyi idő óta sincs a hadsereg csak úgy is elhelyezve, hogy nagy részének a polgárokhoz ne kellene beszállásoltatni.

Én részéről megelégedéssel mondhatom azt, hogy az első év végéig alig egyhány honvédszázalój van, a melynek ne volna biztosítva lakatanyája a rendszeresített béke-állományra. Az egésznek alig 5—6% marad kaszárnyázás nélkül. Igaz, hogy azok még nem épültek fel mind, de azoknak e nyáron felépítését biztosították azon jóakaratu községek, melyek a honvédséget nagy előzékenységgel és tárt karokkal várták, oly előzékenységgel, hogy ennek itt e helyen nyilvános elismerését részéről tartozásnak vélem.

Midőn a honvédségnek alig 5—6% kánál nem vagyunk azon helyzetben, hogy szállásolása iránt egész formaszertiséggel biztosítva ne lennénk: akkor részéről hiányos elhelyezés feletti panaszkodásokra magamat jogosítva nem érezhetném.

Mi a t. képviselő ur azon állítását illeti, hogy a közös hadsereg mi helyiséget sem bocsátott a honvédség rendelkezésére, tartozom a tisztelt képviselő úrnak azon elismeréssel, hogy ezt csak is az ő tudomása szerint mondá. Ez lelkiismeretességre mutat s azért mondám, hogy elismeréssel tartozom érte. (Derülttség.) De az én tudomásom szerint igen is bocsátott. Példáért nem kell messze menni, Budán is találunk, hol a közös hadügyi kormány, tekintettel saját szükségleteire, tette, ott teljes készséggel segített a honvédség elhelyezésében. — Ezt nem egy városban tette. — De természetesen, hogy úgy az egyik mint a másik sereg elhelyezése közszükség, s csak a hol egyik megszünt, ott nyílt tér és alkalom a másik fedeztetésére; hol az egyik sem szűnt meg, ott természetesen sem ki vanni, sem várni nem lehet, hogy az egyik fedezetlenül hagyja a saját szükségét a másik kedvéért. — Ezek után mégcsak kívánka mire képviselő ur előadására van némi mondandóvalom. — Ő azt mondá, hogy barátja az intézménynek, fejlődését szívből kívánja, s azért váraképpen, csak figyelmeztetésül hozott fel némely hiányokat, óhajta, hogy figyelmeztetése azon hiányok elenyésztesítésére, megszüntetésére vezessen.

Én teljes elismeréssel és köszönettel vagyok érte. Nem is fejtettem ezen hiányok fenforgásának okait. Egész tárgyilagossan annyit akarok mondani, hogy ha ő hivatozik arra, miszerint a honvédelmi törvény, a hosszabban szolgált altisztek ellátására vonatkozó specialis törvényt helyez kilátásba, s hogy az még eddig bemutatva nincsen, anélkül már maga megmondta az okát. Mert hivatkozott ezen törvényre végzettségére, az 59-ikre, mely azt mondja, hogy azon törvény a közös hadügyminister és a honvédelmi minister által lesz végrehajtható. E stipulatio magában mutatja, hogy szükség volt a törvényjavaslathoz a két minister közti megbeszélésre. E nélkül a törvény értelmében nem lehetett volna határozni. A dolog természetéből foly, hogy a valamely ügynél két miniszternek egyet kell érteni, az egyetértést biztosítani kell és ehhez idő kívánatik. De most már mondatom, hogy a dolog befejezve van, s hogy a kérdéses törvényjavaslat az illető ministeriumok közt megállapított és szövegeve is van. Mi se áll utjában, hogy a költségvetés tárgyalása után a ház asztalára tétessék. — (Általános helyeslés.)

A másik törvény, melyet a képviselő ur felemlített, a katonasági díjra vonatkozik, melyet azok fizetnek, kik bármi oknál fogva a hadseregbe be nem soroztattak, noha előállítottak. Ez a törvényjavaslat is munkában van. De meg fogja engedni a t. képviselő ur, hogy épen azért, mert itt az adózók újabb terhelhetőségéről már annyiszor volt alkalmunk panaszkodni hallani, nagyon is megdöbbenést érdemel, hogy akkép legyen összeállítva a törvény, hogy mind a célnak megfelelően, mind pedig, a mennyire csak lehet, az adózó nép erejéhez kellőképen arányosítottassék.

Egyébiránt a dolog e tekintetben főleg annyiban fontos, hogy mikorra esik a benyújtás ideje és annak van sulya, hogy a javaslat legalább a közelébb történetűdő ujonozást megelőzőleg törvényre lehessen, akkor állván be alkalmazhatóságának ideje. Azon kellemes helyzetben vagyok, hogy ismét biztosítottam a t. képviselő urat, hogy mi rajtunk nem fog mulni ezen törvényjavaslathoz oly időben való beterjesztése, hogy az a jövő ujonozás alkalmával már foganatosítható legyen. A mit már nem a törvényhozás, hanem a kormányzás terén általa felmutatott egyes nézések, hibákat és mulasztásokat illeti, ezekre nézve legyen szabad megjegyeznem, hogy nem a nyilván látható tényekre vonatkoznak azok, a mikről azt mondta, hogy helytelenek, — hanem inkább a mulasztásokra, oly dolgokra, melyekről azt mondta, hogy elmulasztottak vagy elfelejtettek.

Azért engedjen meg nekem a képviselő ur, ha megjegyzem, hogy ezek iránt nehezen lehet biztos értesülése, mert a mit a hivatal maga céljaiból a maga benső hasznára tesz, vagy nem tesz, arról, hivatalon kívül legalább kérdés nélkül nem oly könnyen lehet a biztos értesülés.

Bocsánatot kérek, ha eközben öt-öt követem oda, hogy elmondjam, hogy én mit tudok és mit nem tudok, és hogy ő mit tud és mit nem tud, s csak azt jegyzem meg, hogy ő egy kicsit sokat is vélt tudni. Azt hitte, hogy ő azt is tudja, hogy én mit gondolok, és hogy mi mit csinálunk és mit nem csinálunk ott a hivatalban.

Ő példát tudni vélte intézkedéseimről, azt hiszem, hogy azok égi csudák, melyekre ember még sohasem gondolt. Mi alapon véli ezt tudhatni? nem képzeltetem el, miután exclusive patens nem kérttem azokra, — sőt engedelmelem minden tudatlansággal melletti tudom azt, hogy bason intézkedések másutt is történtek, s épen ennek tudása következtében történt, hogy nálunk is oly intézkedések történtek, és nem valami szem nem látott, fül nem hallott csoda eredetiségek. (Tetszés jobb felől.) Másrészt meg azt is tudni véli a képvis. ur, mit nem csinálunk mi, például, hogy nekünk esztünk ágába sem jutott arra gondolni, hogy jó lenne pl. megnyerni hazánk azon tábornoki ténkéjét, melyet a hadügyi kormány készített. Dehogy nem gondolkunk; gondoltunk bizony mi. Azon ténkéjét két külön nagyságban van meg, az egyik mindenki által megszerzhető, a másiknak meg csak az a baja, hogy az igen nagy és jól használható, de igen nagyon drága. Ha jól emlékszem, a ház előtt már fentforgott e kérdés, a közlekedési minister által behozatva. A megszerzés gondolata igen nagyon tetszett, hanem azt találta a t. ház, hogy 40—50 ezer forint nagy összeg és azon megbízást adta a kormánynak, hogy gondoskodjék, hogyan lehessen előcsóban hozzájutni ahhoz. Ezen gondoskodás a honvédelmi ministeriumnak is közreműködésével megtörtént s véleményünk a közlekedési ministerhez jutott, ki majd megteszi a továbbiakat. Többet mondom: a honvédelmi ministerium e rövid egy éves életben 110 lap ténkéjét készítette a maga emberségéből. Azok közt van egy igen igen megnézhető darab. Dicsékvés nélkül mondhatom ezt, amár dicsékvésről is hallottam itt szónokolni a képviselő urat, — miután abban semmi részem sem volt, azt a katonai osztály működésének, buzgalmanak és ügyeszetének kell köszönnünk. Ez egy igen megnézhető menet-ténkéjét birtokába jöhet a t. képviselő is, miután vagy 400 példányban nyomtatott. Ezen ténkéjében az összes utak, az azokon lévő hidak és a természetes akadályok, stb., stb., nem mappirozásal megjelölve, de egy mellékelt leírásban is ismeretlenség; sőt többet mondom, a mi még Magyarország szomszédos tartományaira is kiterjeszkedett. (Nagyon helyes! balfelől.)

Én mindezeket nem mondtam volna el, mert magunkról és viselt dolgainkról szólni nem szeretek; de miután a t. képvis. ur beszédéből, ha észrevétel nélkül hagynom, a közönség azt bízhatná, hogy ügye gondatlan kezekben van, s ennek folytán igen méltán elszomorodhatnék — azért kötelességemnek tartottam megmondani, hogy a dolog nem egészen úgy áll, mint a hogy elmondatott.

Ezek oly egyes részletek, miknek minden dicsékvés nélkül elmondására a t. képviselő ur indított; — oly felvilágosítások, minőket minden részletnél is adni kötelességemnek fogom tekinteni, leplezetlenül beismervem azt is, ha mit eddig eszközöltünk talán nem sikerült volna, lett legyen annak oka akár az idő rövidsége, akár a mi gyarlóságunk és erőtlenségünk. (Élénk helyeslés és éljenzés a jobb oldalon.)

Magyar országgyűlés.

A képviselőház ülése maroz. 12-én.

Elnök: Somssich Pál.

Jegyzők: Majláth István, Széll Kálmán, Jámor Pál.

A kormány részéről jelen vannak: Andrássy Gyula gr., Bedekovich Kálmán, Eötvös József b., Gorove István, Lónyay Mennyhért miniszterek.

Várady Gábor: Tekintve azt, hogy az országos küldöttség Fiuméra vonatkozó munkálatait már régebben terjesztette a ház elé, és hogy Fiumában a kedélyek mielőbb megnyugvassanak,

ugyanazért arra kéri a házat, hogy ezen nagy fontosságú kérdés tárgyalására valamely délutáni időt tüsszön ki.

Elnök: Ezen előadásra megjegyzi, hogy a költségvetés után a nyugdíjak kérdése van kitérve, azután pedig Zsedényi indítványa; ezek befejezte után lehetne tehát e tárgyat felvenni, anynyival is inkább, mert a délutáni időben az osztályoknak még egyéb számos törvényjavaslatokat kell tárgyalniok.

Ghyezy Ignác, Simonyi Ernő, Patay István, Anker Hugó Várady kérését pártolják; Ernusz Kelemen, Justh József azt ellenzik.

Suhaj Imre: Elismeri Várady képviselő indítványára vonatkozólag a kérdés fontosságát; de mindamellett azt tartja, hogy e kérdést egyelőre itt tárgyalni nem lehet, mert ez olyan, melyet nem csak az itteni, de a horvátországi országgyűlésnek is tárgyalnia kell. Ha ez ügy most itt tárgyalatnék, azon kellemetlen helyzetben volnánk, hogy e tárgyhöz mi nem szólhatnánk; a jó egyetértés érdekében kívánja tehát, hogy e kérdés a horvát országgyűléssel egyidejűleg tárgyalatassék. Ugyanazért indítványozza, hogy ez ügy tárgyalása a budget befejezése utána halasztassék, mert akkor lehetne azt a horvát országgyűléssel együtt elhatározni. (Helyeslés.)

Deák Ferenc: T. ház! Mindegyik tárgynak elhatározása valóban nagyon szükséges; mind a fumei ügyé, mind a budgeté — a kérdés csak a körül foroghat, melyik a sürgősebb. Azt hiszem, hogy mi már azon abnormis helyzetben vagyunk a budgetre nézve, a mely nem nagyon válik dicsőségre, hogy nem csak a törvénytiszta idő alatt, az év kezdetén nem tudtuk bevégezni a budgetnek megállapítását, hanem most már 3 dik hónapjában vagyunk a másik évnek és még most sincs a budget megállapítva és bizonyára több időt vesz még igénybe, hogy azon helyzetbe jutottunk, hogy kénytelenek voltunk provisorius rendelkezést tenni. Minden parlamentarizmus állapotnak legfontosabb kérdése a költségvetés; végezzük azt el és aztán siessünk a legsürgősebb tárgyaknak felvételével; különben még az is megtörténhet velünk, ha más tárgyakat közbevetve felvesztünk, hogy a budget tárgyalását nem csak a budget, hanem az évi ülés-szak végeig sem végezzük be. Méltóztatassék felvenni azt, hogy egy hó múlva vége van az ülés-szaknak; ha azt bevégezzük, újat kezdünk, és a budget tárgyalását még se tudjuk bevégezni, ez nagy hátrány.

Én meg vagyok győződve, hogy a fumei ügy sürgős, mégis sokkal kevesebb bajt okozna, ha a budget tárgyalások befejeztéig halasztjuk el, mintha a budget tárgyalását halasztjuk el e miatt. (Felkiáltások balfelől: Nem az indítványoztatott, hanem a délutáni ülésézés.) Én részéről arra is ráállok, hanem épen ma mutatta meg nekem a t. elnök úr, mit különben is tudtam, meglehetősen hosszú sorát azon törvényeknek, melyek az osztályhoz utasítandók.

Ugyan méltóztatassan megfontolni, mikor fognak az osztályok dolgozni, ha mi délután országos üléseket tartunk? Nem a mi kényelmünk, hanem a dolog oekonomiája ugy kívánja, hogy délután az osztályok ülészenek, mert ezeknek keresztül kell menni a törvényjavaslatokon, ugy jönnek azután a központi bizottsághoz és végre a házhoz. Az idő nem engedi, hogy osztályüléseket is, és országos ülést is tartunk. Én inkább Suhaj képviselő úr nézetét osztom, a ki Fiume ügyét legalább a budget tárgyalásának bevégezéséig elhalasztani kívánja. (Helyeslés.)

Gr. Andrássy Gyula miniszterelnök: Én magam is igen érzem, t. ház, szükségét annak, hogy a Fiume kérdésében kiküldött bizottság jelentése itt mielőbb tárgyalatassék.

Vannak számtalan érdekek, a melyek feletti határozást tovább halasztani nem lehet, ilyenek a kereskedelem érdekei, a melyek különösen a suzi csatorna megnyitása óta is mindinkább szükségessé teszik azt, hogy a központi tengerészeti és kereskedelmi közeg mielőbb felállitassék.

Vannak ott helybeli kereskedelmi érdekek, a melyek — ugy szólván — minden oltalom nélkül vannak, mert megszünt a triezsti központi közeg, és még nem alakított más. Tehát ép ugy Horvátországu, mint Fiume, mint Magyarországu érdekében a kérdés nem halasztható.

Magam is érezve ezt, akartam a t. ház figyelmét arra vonni, hogy e tekintetben méltóztatnánk minél előbb intézkedni. Azonban, hogy ma délután (Balfelől: Nem ma!) szóljunk hozzá, megvallom, ezt egyáltalában nem pártolhatom, hanem helyesnek tartom azt, hogy — hiszen a budget tárgyalásnak maholnap mégis végének kell lenni — a nyugdíjak, és a budget-törvény tárgyalása előtt felvegyük, a mi a közéleti napokban meg fog történni. Ebbe talán méltóztatnak belenyugodni. (Helyeslés.)

A képviselőház ezután elhatározza, hogy a felemlített ügyet a költségvetés után nyomban, tehát a nyugdíjak kérdése előtt fogja tárgyalni.

Elnök: Mielőtt napirendre áttérnénk, bátor vagyok az osztályok tisztelt elnökeit megkérni, hogy több igen sürgős és a költségvetéssel kapcsolatban levő törvényjavaslatokat az osztályokban tárgyalásra kitérni méltóztatassanak.

Napirenden van a honvédelmi ministerium költségvetése feletti részletes vita.

Beszélt Madarász József után Majláth István, majd Györfi Gyula.

Klapka György: T. ház! Főleg azon okból, hogy talán mind a két párt nézetei egy újabb közvetítő indítvány által egyesíthetnének, a következő határozati javaslatot vagyok bátor a t. ház figyelmébe ajánlani. (Olvasza): Határozati javaslat: „Határozza el a ház, tekintettel arra, hogy a magán utoni adakozások egy Pesten felállítandó menháza egyrészt, másrészt pedig általában a munkaképtelen honvédek és azoknak öngyógyi segélyezésére az egész országban újolag megindítottak, oda utasítja a képviselőház a kormányt, hogy ez adakozásokat teljes erejéből támogassa; azon nem várható esetben pedig, ha a siker ezeknek meg nem felelne, még ez év folyamán alatt e kérdés végleges rendezésére vonatkozó törvényjavaslatot terjeszzen a ház elé.”

Mocsáry Lajos rövid polemia után pártolja a határozati javaslatot.

Szlávy József hosszasan szólott a határozati javaslat ellen, s fejtegette a politikai következményeket. (Beszéde végén jobbról zajosan éljenzették.)

Szóltak még: Péchy Tamás, gr. Zichy Manó, Berenczey László, Miletics Svetozár, Stanesku Vazul Imre. Utóbbi visszautasít minden, a nemzetiségek irányában intézett gyanúsításokat, s kijelenti, hogy a határozati javaslatot, mivel ő is a multakra fátyolt akar vetni, nem pártolja, azon hozzáadással, hogy ezen kérdésben semleges állást kíván elfoglalni.

Ülés vége d. u. 2 órakor.

A képviselőház ülése márcz. 14-én.

Elnök: Somssich Pál.

Jegyzők: Majláth István, Széll Kálmán, Jámor Pál.

A kormány részéről jelen vannak: Andrássy Gyula gr., Bedekovich Kálmán, Eötvös József b., Mikó Imre gr., Gorove István, Horváth Boldizsár miniszterek.

A jegyzőkönyv észrevétel nélkül hitelesítettik. Több törvény nyújtatván be Korizmic László Vizakna városában megválasztott képvis. bemutatja választási jegyzőkönyvét. (Éljenzés jobbfelől.)

Az igazoló-bizottsághoz útasítottak. Miletics Svetozár következő interpellációt intézi a honvédelmi ministerhez:

1. Mily sokáig tartson ezen törvénytelen kiváltásos állapot Fiumében?

2. Szándékozik e ugyanazon ministerium, miután a tengerpart lakosainak érdekei az általános védőtörvény irányában könnyebbítést követelnek, a mint ezt az 1848-ki védőtörvényhozás jól felismerte, egy, ezen törv. javaslatot megállapító törv. javaslatot ép ugy Fiume, mint a horvát partvidék számára előhozni — és addig a tengerpart összes lakóit egyenlővé tenni?

Hoffmann Pál: A mentelmi-bizottság részéről jelentés tesz az iránt, hogy a kir. ügyek aligazgatója azon kérvényének, melyben Miletics Svetozár ellen a „Zastava” 1869. 36-ik számában foglalt czikk miatt indítandó vizsgálatra engedély adassék, a bizottság helyt adott.

A képviselőház ezen jelentést kinyomatni határozta.

Napirenden van a honvédelmi ministerium költségvetése feletti részletes vita.

Várady Gábor: Az eddig előadottak után kijelenti, hogy rövid lesz, a mennyiben igekezni fog azon lenni, hogy egyedül az ellenérvekre szorítkozzék.

Szó! legelőször a honvédrokkantak javára adott királyi adományról, s fölemlíti ezzel kapcsolatban, hogy a kormány az adakozás ügyében még most is oly szívósan ragaszkodik azon állásához, a melyet 67 ben is eloglalt volt. Ezen politikai szónok azonban nem helyesli.

Simonyi Ernő: Targyilagossan kíván az ügyhöz szólni. Fejtegeti legelőször is a nemzetnek ezen ügyben elfoglalt állását; azután pedig az egyes képviselők által fölemlitettek válaszol, s így többek közt Szlávy József ellenében is kijelenti, hogy a nemzet rokkantjairól nem olykép kell gondoskodni, mint az ország szegényeiről.

Andrássy Gyula gróf miniszterelnök: T. ház! Bizonyosan nem fogtam volna a t. ház idejét újolag is igénybe venni, ha nem látám, hogy a tanácskozás már vége felé közeledik, s nem mondatk volna itt egyes oly dolgok, melyeket egészen válassz nélkül hagyom tán nem lehet.

Várady Gábor t. képviselő úr a kormányt figyelmeztetőleg mondotta, hogy ezen kérdés jelenleg azon stadiumban van, hol az, mint a Sybilla-könyveinek harmadik köteté kerül elő. — Én igenis elfogadom a hasonlatosságot; a kérdés ott van; de méltóztatassan megengedni, hogy a tételt megfordítsam. (Halljuk!) Először volt ezen kérdés szünyegén rögön 6 Felségeik nagylelkű adománya után, és ha rögön nyolcz nappal azután nem adott volna be egy indítvány, melyről a nemzet nagy része velem együtt azt gondolta, hogy az ama nagylelkű ténynek ellenuljózáására akar szolgálgni, akkor — meggyőződéseim szerint — sokkal nagyobb lett volna az eredmény, s a nemzeti segély inkább felett volna meg kölcsönös várakozásunknak; és így akkor égettett el a tulsó baloldal által a Sybilla első könyve. (Tetszés jobbfelől.) Később, midőn a nemzet minden osztályai folytatták a segélyezést, minden pillanatban oly indítványok jöttek közbe, melyek ennek tisztán politikai jellegű kölcsönöztek, és azt, mint politikai tökélet akarták egyoldalul kizsákmányolni. Ez természetesen, megint zsebbasztotta a segélyezés hatását és eredményét; és így elégettetett a Sybilla 2-dik könyve. Most, uraim, itt a 3-dik könyv. Önök szólítottak fel a tulsó félről. Az indítványozó szavai következők:

ne csináljunk ebből politikai kérdést; itt emberi-régről, segélyezésről van szó politika nélkül. Mi ráleptünk ezen tere, mi nemcsak elvben fogadtuk el, de ténylegesen járultunk hozzá, és ha önk ezt is visszautasítják és nem lépven pártkülönbség nélkül a segélyezés terére, a nemzet ezen mozzanatát is megzsebbasztják, akkor el lesz égetve a Sybilla 3-dik könyve. (Élénk helyeslés jobbfelől. Nyugtalanosság balfelől.) A mint abban semmi érdem sincs, hogy a kezdeményezést e téren mi kezdtük, ugy, méltóztassanak nekem megengedni és rossz néven nem venni (Halljunk!), tetemes és nagy hiba volna az ellenzék részéről az, ha most, midőn kimondta azt, hogy nem akarja a dolgot politikai térére vinni, és mi nemcsak elvben, de tetteleg azon térére léptünk, melyre önk utaltak bennünket, ismét vissza akarná azt vinni a politika terére, és ezáltal az eredményt hozná újlag kérdésbe. (Ugy van! jobbfelől. Ellenmondás balfelől.)

Mondotta Várady t. képviselő úr azt is, hogy mindaddig, míg az országban ez iránt intézkedés nem történik, ok, azaz: az ellenzék, folytonosan zörgetni fognak. Ha ezt méltóztatnának tenni, az országban bizonyára igen sok idejét fognak igénybe venni, és én ezt, mondhatom, nagyon sajnálnám, de ha ök ezt tenni fognak, az alatt, míg a t. képvis. urak zörgetni fognak, mi segélyezni fogunk. Egyébiránt én most sem mondom le azon reményről, hogy önk is kezdet adva nekünk, ugyan ezt fogják tenni. (Helyeslés jobbfelől. Felkiáltások balfelől: Vidacs már régen teszi. Egy más hang: Nem várunk önkre!)

Simonyi Ernő t. képvis. ur azt mondta, hogy a mostani miniszterek közül többen — köztük én is — tagjai voltak azon 48-iki törvényhozásnak, mely amaz ígéretet tette, melynek beváltásáról van most szó (Halljunk!) A mi t. miniszterházaikat illeti, azt gondolom, miután ök teljesen osztják azon nézetet, melyet én bator voltam a törvényhozás ígéretétől a minap kifejtteni, s miután ök azon nézetben vannak, hogy csak azon ígéretet kötelezők, melyeket a törvényhozás mindkét tényezője fogadott el: ez elégséges válaszul szolgál az ő álláspontjukra nézve; mi pedig engem illet, én a 48 ki képviselőháznak tagja soha sem voltam, (Felkiáltás a baloldalon: De a felsőháznak) én akkor a táborban voltam, s a törvényhozás teendőiben részt nem vettem. De méltóztassanak a dolgot felfogni, a hogy tesszik; kettőt nem fog bebizonyítani senki, először azt, hogy ezen segélyezés, mely innen kezdeményeztetik, melyhez, mint mi akartuk, pártkülönbség nélkül mindazon képviselők járuljanak, kiknek körülményei ezt megengedik, valaha az illetők részéről lealacsonyító alimizsna gyanánt tekintessék; s másodsor, hogy azok, kik a tetteleges segélyezés terére léptek, kevesebb érzékkel bírnának a honvédrokkantak nyomora iránt, mint mások (Helyes! jobb felől) Multkor volt szerencsém azon meggyőződésnek kifejezést adni, mely szerint minden oly hazafiú áldozat, — s most ítéletet mondok magam felett — mely tünnetessel jár, elveszti értékét. Ez teljes meggyőződésem s ha e meggyőződés leközödtem a multkor, midőn itt e teremben tettem azon ajánlatot, melyet másképp másutt tettem volna, ezt csak azon okból tettem, mert meg voltam győződve, hogy ugy legalább nem fogja mondhatni senki, hogy sértő alimizsna lehessen az, mi a törvényhozó testület termében a képviselők részéről kezdeményeztetik. (Helyeslés jobb felől. Nyugtalanosság balfelől.)

Önk t. ellenfeleink — ezt meg kell engednünk — nagy ügyességgel védtek a terrenumot; sokszor egy kissé mesterségesen is gruppirozták a tényeket akként, hogy, a mint hallottam, még az is szóba hozott, hogy az általam tett ajánlat által én talán állásomat akarom megmenteni.

Azt gondolom, erre válaszolni felesleges. Hanem egy dolog világos, s ez az: hogy mi azon a téren állunk, melyre önk maguk utaltak bennünket: a tünnetés nélküli segélyezés terén; s dacára azon parlamentáris ügyességnek, melyet elismernek, ne méltóztassanak rossz néven venni, ha azt gondolom; parlamentararis ügyességüknek még nagyobb jeleit fogják adni, ha elismerik, hogy azon téré, melyen most állnak, merőben tarthatatlan, s ennek következtében kezdet fogva velünk, segíteni fogják azokat, kiknek segélyezésére és istápolásra van szükségük.

Ivánka Imre: A miniszterelnök azon felhívására, hogy az ellenzék is lépjen a segélyezés terére, kijelenti, hogy ezt az ellenzék már rég tette, határozati javaslatát törvényesen elérni célozza, ugyanazért azt tovább is fentartva, a ház pártfogásába ajánlja.

Gajzágó Salamon: T. képvis. ház. Két ellevetés van, melyeket megjegyzés nélkül nem hagyhatok. (Halljunk!) Az első az, miszerint igen sok képviselő által az mondatott, hogy én a jelen vita folyamába a koronás király személyes érzelmeit elegyítettem. Tagadom t. ház. Én csak is általánosságban szóltam azon tekintetéről, azon kötelesegekről, melyeket szem elől tévesztünk az állami lét biztosítása érdekében tényleg fenálló viszonyok között egyáltalában nem szabad. Én ö Felsőháznak a jelen esetre vonatkozható érzelméről nem szóltam egy szót sem, de nem is szólhattam, miután nincs szerencsém azokat ismerni.

A másik pedig az, hogy az mondatott, miszerint a nemzetiségi kérdést belelegyítettem a

vita folyamába (Igaz balfelől.) Az igazságérzetnek csak oly mennyisége mellett is, a mennyivel a politikai pártok egymás iránt viseltetni szoktak, méltán megvárhattam volna, hogy azon képviselők, kik engem megrovására érdemeimre találtak, azért mert a nemzetiségi kérdést a vitába belelegyítettem, ne engem róttak volna meg, ki ezt csak felvettem és folytattam, hanem rótták volna meg azon képviselőt, ki ezt először megemlítette, ki a positiót e tekintetben elfoglalta, Várady Gábor képviselő urat. (Helyeslés jobb, ellenmondás balfelől.) A nevezett tiszt. képviselő ur lesz bizonyára az utolsó, ki ezen szavaim helyességét kétségbe vonja, épen azon logikai körlehelten indokoknál fogva, melyeket legelőször is e házban nem én, hanem ő említett fel. Mert midőn legelőször e tárgyat felszólalt, minden érvet figyelmen kívül állított, egyedül csak a nemzetiségi szempontot tartotta oly fontosnak, hogy annak taglalásába bele is bocsátkozott. Ismétlem tehát, ha megroható lettem volna én azért, mert a nemzetiségi kérdést én ezen tárgyra belelegyítettem, a megrovás akkor sem érvényes, hanem a t. képviselő urat illette volna. Hanem t. ház, én tagadom, hogy azért én megrovás alá esbenték, és tagadom épen azon ovatossági tekintetből, melyet a tulsó oldali képviselők nekünk oly szépen nem egyszer a szívünkre kötöttek. Mert t. ház, midőn törvény alkotásáról van szó, az tartja meg a valódi ovatosságot, ki, mielőtt a javaslat törvényvé válik, számba veszi mindazon következtetéseket, melyeket az maga után vonhat, nem pedig az, a ki a következményekkel nem gondolva, megengedem, szíve legnemesebb érzelmeit követve, de ugy intézkedik, hogy csak aztán találkozik a következményekkel, és fájdalom, ki kell mondanom, hogy vajha mindig oly mérvben láttuk volna azokat előre, melyeket bizonyára kikerülni akartunk. (Helyeslés a jobbon.)

T. ház! Péchy Tamás t. barátom azt mondta, hogy annyira megezdőltaknak látja az általam felhozott érveket, miszerint azokból többé megezdőlandó rá nézve nem marad. Nagyon sajnálom, hogy Péchy Tamás t. barátom nem várta be az utánam majdnem közvetlen szólókat: Miletics Szevetozár és Stanescu képvis. urakat, mert ha ezen képviselők előadott indokait megvárja és figyelembe veszi, különösen azt, a mi az ő megállapodásukban foglaltatik, t. i. hogy sem az indítvány mellett, sem ellene nem fognak szavazni, (Felkiáltás a szélső balon. Ez gyanúsítás!) Ez nem gyanúsítás, ez a tények előadása, ő maga mondta. (Helyeslés jobbfelől.) Ha ezt figyelembe vette volna a t. képvis. ur, akkor bizonyára megengedi nekem azon feltévést, a melylyel most előállok, hogy t. i. szavaimnak még nagyon sok részét kellett volna megczáfolnia. (Helyeslés és derültség a jobbon.)

T. ház! Azon kellemes helyzetben vagyok, hogy most már azon példa után, melyet a miniszterelnök ur e házban tegnapelőtt annyira követés remélőképen mutatott, még sokkal nagyobb megnyugvással, sokkal nagyobb odaadással kérhessem a házat, hogy azon indítványt, melyet én és társaim aláírtunk, elfogadni méltóztassanak, mert, t. ház én nem, mint Ivánka képviselő ur keresem azt, hogy minő czim alatt adjam a segélyt, nekem a segélyezés kötelesség minden ezim alatt, akár vegyem magamat mint egyönt akár mint honvédet, akár vegyem magam mint országgyűlési képviselőt: mindenkép kötelességem a segélyezés, és tudva azt, hogy „a ki bamar ad, kétszer ad,“ megtagadom az alkalmat és ismételtlen kérem a t. házat, hogy azon indítványt, melyet a ház asztalára letettem, elfogadni méltóztassék. (Élénk helyeslés és tetszés a jobbon.)

A vita ezzel befejeztetett; több képviselő névszerinti szavazást kért; mire elnök kibuzza a „K“ betűt.

A szavazás eredménye e következő: 429 igazolt képviselő közül Ivánka h. javaslata ellen szavaz 196, azt elfogadja 126, távol volt 106.

Ezután pedig Gajzágó napirendre térő indítványa fogadtatott el.

Ülés vége d. u. 1/2 3 óraker.

Hatósági élet.

Torda, márcz. 14-én, 1870. — Tordamegye állandó bizottsányának mai napra hirdett rendes évnegyedes közgyűlését köztisztelőtlen és szeretetben álló főispánunk h. Kemény György ö mltága reggeli 10 óraker következő beszéddel nyitotta meg:

„Tisztelt bizottsány!

Jelen gyűlésünk fontosabb tárgyai:

1. A Tordán építendő megyeház tervének és költségezámitásának megvizsgálása. A nagy gondal készített és igen munkás tervrajzok arról tanuskodnak, hogy azok készítésénél lelkiismereteség és szakismeret együtt működtek. Ha a leendő megyeház mérnökünk által készített terv szerint fog megépített, ez esetben Torda városában is lesz egy mondhatni nagyobb szerű esinos épület.
2. Torda városának és vidékének érdekében van, hogy a kolozsvár-brassói vasútvonal Tordán keresztül építessék. Torda városa, állítólag, némi technikai hátrány miatt nem kapná meg a vasutat, mert nevezett vasút a péterlaci völgy hosszában érkezne le az Aranyos völgyébe, Torda városától egy mértföld távolságra.
3. Honvéd tábornok Graef felszólított minket,

hogy a Kolozsváron tervelt honvédenekar megalapítását vegyük megyeileg és tetteleges pártfogás alá.

Tisztelt bizottsány! Honvédenház megalapítása, mostoha körülmények közt, élő honvédeink felsegítése, honvédenekar létesítése, mind ezek a honvédenintézmény erejét, értékét nevelik, annál fogva mindenkinek mulasztatlan hazafi kötelessége azok létrehozását tehetsége szerint elősegíteni.

Honvédenintézményünk biztosítja hazánk integritását, alkotmányát és szabadságát, tehát mindazt, miért annyit tűrünk és áldozunk.

Miután a tisztelt bizottsányunk figyelmét jelen gyűlés fontosabb tárgyaira előre felhívni batorkodtam, a gyűlést megnyitottam nyilvánítottam.

Ezen tárgyilagosa, hazafi érzetből fakadt határozott megüjlt beszéde a gyűlés főispán ö méltóságát egyhangulag többszörösen megéljenzete.

Ezt követte közigazgatási főbíró mlt. Miksa Elek urnak a megye közegészségi, közigazgatási és közbiztonsági állapotát híven visszatükröző előterjesztése, mely a bizottsány korábbi határozatához képest egész terjedelmében közölteendő lévén, annak tüzetes ismertetése nem czélom.

Ezután az időközben leérkezett szentesített törvényzettek fölolvastatván, törvényesen hírbetetteknek vétettek.

A Tordán építendő megyeház tervének és költségvetésének elkészítésével megbízott bizottsány a tervet és költségvetést beadván, azok tüzetes vizsgálat után helyeseknek találtattak, mihez képest megerősítés s mihamarábbi fogantatás kikérése mellett felsőbb helyre fölterjesztetni határozattak.

Együttal bevételt a fejterjesztésbe azon fölmerült nézet, hogy a rabok és felvigyázók az épület belső felében egy külső udvarban lennének elhelyezendők, s a börtönök száma vizsgálati foglyok számára tetemesen szaporítandó lenne. A megyeház állna 3 szobából, lenne egy emelete, kertülne 150,125 frt 10 kr o. é., 1 ölet egész magasságban 233 frtra o. é. számítva.

A tervrajzok, szakértők véleménye szerint, kifogástalanok, azért csak kötelességet teljesítek, a midőn a megnyitó szavait ismétlem, hogy azok megyei mérnök Panlás Ignác úr lelkiismereteségéről s szakismeretéről tesznek fényes tanúságot.

A megnyitóban második helyen jelzett nagyon fontos tárgy keresztülvitelére, hogy t. i. a bizottsány pártolja Torda várost azon igazságos törekvésében, hogy a vasút fővonalát Torda érintésével építtessék ki, s e czélt magát küldött által képviseltesse, s miután a bizottsány Torda kérelmét országos fontosságúnak ismeri, főispán ö méltósága kéretett föl, ki a meghívást, gyengélkedő egészsége dacára, mindnyájunk örömeire elfogadni s oda nyilatkozni méltóztatott, hogy a czéltól mielőbb Pestre utazik.

A honvédenekar megalapítására bizottsány a szolgabírák utáni gyűjtést rendelt, kiknek az ügy szentségét szívökre köve s hazafias érzülettelket ismerve, az eredményt biztosítja van.

Ezzel kapcsolatban hason módoni gyűjtést rendeltetett a létesítendő honvéd menház javára, mely szent czélra tisztelve szeretett főispánunk 100 forintot o. é. felajánlván, újabb éljenzésben részesült.

Ezen tárgyakon kívül megemlíteni kívánom belügyminiszter ö nmltségának egy leiratát, melyben a bizottsány egy korábbi azon kérelmének, hogy a Tordán államköltségen felállítandó alrealtanoda építési költségeihez a megye alsó-kertülete minden adóforint után kivetendő 1 kros rovtal 10,000 fr erejéig járulhasson, helyet adni méltóztatott, mi örvendetes tudomásul vétetvén, annak a szolgabírák utáni behajtása, a megyei házipénztárba beadása s a pénztár által a tordai kiségitő-egylet utáni kamatoztatása elhatározottat.

Főispán ö mltága jelenti, hogy bogáti járási szolgabíró Darkó Lajos úr hivataláról a gyűlés kihirdetése után lemondott, mire azon állomásnak a jövő gyűlésig elnöki helyettesítés utáni betöltése kimondottat.

Ezután elnököl főispán a gyűlés folytatását holnap reggeli 9 órára tűzvé ki. a gyűlést d. u. 1 óraker fölözlatla, mire ismét több versen megéljenzetett.

Székely Miklós.

A magyar mérnök-egylet „Közönye.“

(IV-dik évfolyam, 1-ső füzete.)

XIX.

A magyar mérnök-egylet és a közönyűl szolgáló első magyar mérnöki szaklap életrealóságának meggyőző bizonyítványul tekinthetjük azon körülményt, hogy nemcsak maga a bel- és kül-talagok fölton szaporodó egylet lépett 1870 nel fennállásának negyedik évébe, hanem egyszerismind annak közönye is szellemileg és anyagilag gyarapodva, financiaális szempontból lényegesen kedve zőbb auspiciumok alatt kezdi meg pályafutásának negyedik évét; mert örömmel jelenthetjük, hogy a mily mértékben növekedett a lejárt év alatt lelkiismeretes szerkesztők fáradsátlansága és az örvendetes szaporodó munkatársak részvényes közreműködése által a lapnak belbecse s rendszeres s vált megjelenése által annak hasznátlósága, épen oly mértékben gyarapodott előfizetőinek száma is, ugy, hogy ma már a kiállítás deficije csaknem elenyésző minimumra súlydott alá,

mit ezelőtt egy évvel reményleni alig mertünk volna.

A mint legutóbbi közleményemben jelezve volt, az egyleti „Közöny“ ez évben már havi füzetekben jelenik meg, minden hó utolsó napján. Igy vettük a negyedik évfolyam, illetőleg IV-dik kötet 1-ső füzete febr. első felében. A közöny külalakja most is oly tetszetős, kiállítása oly esinos és correct, a beltartalom anyagjainak berendezése most is ép oly érdekes és változatos, mint az előbbi kötetekből már ismeretes elö-tünk; csak a két hónapos füzetek 5 ivnyi átlagos terjedelme apadt le felre, — az egész évi terjedelm legkisebb hátránya nélkül azonban, miután az eddigi 6 füzet helyett 12 öt fogunk kapni egy év alatt, miáltal egyszermind a küllagoknak a központi szellemi érintkezése gyakoribbá lön, mi annyinknak volt rég táplált óhajta!

E füzet bevezetését egy előző képezi a szerkesztőtől a m. mérnök egylet tagjaihoz, melyben visszepillantva a közöny ügyének fejlődésére, a szerencsésen túlélt próba-évekre, az eddig kivított siker biztosításának érdekében újabb is buzgó közreműködésre hívja fel a tagtársakat, „mert a czél, mit magunk elébe tűztünk, csak kitartó munka áldozat árán érhető el.“ Rövidebb időközben megjelenő füzetek kiadása a szerkesztő részéről is fokozottabb és egyenletesebb munkásságot igényelvén, örömmel tudatja, hogy segéd-szerkesztőtől Ney Bélát sikerült megnyerni, ki nek az egylet ügyei körül eddig is tanusított tevékenysége a siker egyik biztosítékául tekinthető.

Az eredeti dolgozatok sorában első ez úttal: „A vasözlopök beverése és becsavarása“ czimű értekezés Vidéky Lászlótól, két szabatos, esinos metszetű tábla kíséretében, 10 ábrával. A vas, mely mint építési anyag, oly sokféle alakban és módon lel alkalmazást napjainkban, utóbbi időkben kezdi a faszervezetek egy igen lényeges részét a vízépítésnél, a fa özlopököt helyettesíteni; mert sikerült végre sok kísérlet után oly módot találni, melynek segélyével lehetséges vasözlopököt az alap-talajba beverni, a nélkül, hogy a verősúlyok azokat széttűzza. Jelen czikk a vasözlopök beverésére szolgáló gyakorlati módokat, s az e czélra szerkesztett gépek egyikét ismerteti világos, szabatos előadásban.

Egészen korszerűnek nevezhető a második közlemény, melyben Hencz Antal mondja el nézeteit azon kérdés felett: „hogy an kellene az építészeti pályázatok rendezni? Ez idő szerint, midőn a művelt külföld nagyszámú mérnök- és építész egyleti időszerűnek tartják e kérdéssel, illetőleg a mérnök- és építési munka, vagy ha így tesszik tiszteletdíj ügyével meg-megújítva tüzetesen foglalkozni, bizonyára helyén van e kérdést nálunk is szönyegre hozni, s habár nem érthetünk is mindenben egyet közöl nézeteivel, mindenesetre csak helyeselnit tudjuk, hogy felszólalásával mintegy kihívta szakértésait e kérdés alapos megvitatására. Az általa felsorolt gyakorlati példákban nyilván kitünik, hogy a pályázati ügy hazánkban is gyökeres reformot, rendezést igényel, hogy mentve legyünk a gyakran oly balni kiütni szokott félig nyílt, félig zártkörű pályázatok káros eredményeitől.

A már említett czikkeket követik:

Szemle a magyarországi és Magyarországot közelebről érdeklő vállalatok körében.

Ismeretetésék: 1. A folyó sodra alatt lévő víz mélysége és ágának helyzetrajzi alakja közti összefüggés (elmélet) és 2. Jegyzetek az amerikai vaspályákról (gyakorlat, még pedig kissé merésznek felüő, egészen amerikaias légben függő vaspálya).

Könyvismertetés (az Österr. Ing. u. Architecten Kalender für 1870. magyarországi vaspálya hálózatra vonatkozó felette téves és hiányos adatainak kimutatása).

Szakirodalmi szemle (a berlini „D. Bauzeitung“ tavalyi utolsó évnegyedének több számainról).

Az egylet tárgyalásai is mindig nagyon sok érdekes apróságot, újdonságot tartalmazó vegyes rovat, mely utóbbiak körül ki kell emelnünk a vajdahunyadi vár kir. építész Schulez Ferencnek jelentéséből átvett töredéket, valamint az elhamuhodás által képződött fapor gyűlék könyvságáról szóló figyelemre méltó közleményt.

Ha szerkesztő úr lapjának oeconomiaja megengedi, ezután is meg fogok jelenni koronként hasonló tárgy közleményeimmel, melynek egyik fő-czélja ében tartani figyelmét, ez üdvös vállalat iránt, a műkedvelő közönségnek s főleg azon magyar szaktársainknak, kiket az egyleti közöny pártolói között feltalálni mindez ideig nem lehetett szerencsénk. H—h.

UJDONSÁGOK.

— Tisztelettel figyelmeztetjük évnegyedes t. előfizetőinket, hogy előfizetésük f. hó végével lejár. Méltóztassanak megrendelésüket mielőbb megújítani, hogy a lap pontos szétküldésében fennakadás ne történjék.

(—) A mult vasárnap megtartott második jótékonyczélú felolvasás jóval látogatottabb volt, mint az első. Dr. Török Aurél értekezett a „sziv hatalmának életleni okairól“, Szász Do-

mokos pedig „a nőnem történeti fejlődéséről.” A K. Papp Miklós Ceres e ez uttal itt is kikerülte a hajóterét, a közönséget se ejtették tengeri betegségbe a bányakodó hullámok. Az első felolvasás inkább tudományos becsű, mint általános érdeklő volt, azonban mindenesetre sok szakavatott-ságra és komoly tanulmányra mutatót. A második tárgya sokkal közérdekűbb vala és így hatásosabb is. A nemes és kettős cél érdekében egyáltalán minél népszerűbb irányt öbajtanánk.

(—) Mint rendesen, ugy az idén is kellemetlen tavaszai tél állt be. Vasárnap sürtn havazott, szántókat, réteket vastag hólepel borít, tegnap reggel a hőmérő 5° hideget mutatott.

(—) Tres faciunt collegium! Rauchleitner Antal úr tegnapelőtt hirdetett hangversenye alkalmával ragaszkodva ezen régi mondáshoz, nem tartotta meg hangversenyét, mivel csak két hallgató jelentkezett. Ugy látszik, a közönség se pártolja a hangversenyét azon bízottel tőkéséét — ha csakugyan az volna — hogy t. i. új zenetársulatot alakítsa, melynek czéjja volna ismét szétforgácsozni a zene-erőket, melyeknek egyesítésén oly régóta fáradoznak. Különbön ugy éreztünk, hogy az elmaradt hangverseny ugyanazon érdekes műsossal ugyanazon helyen és időben jövő pénteken ismét meg fog kíséretelni. A válogatott darabok, miut mondják, jól be vannak tanulva. A kiadott jegyek érvényesek.

(—) Kolozs megye évnegyes bizottsági gyűlése tegnap és ma tartotta meg. A tárgyorozat következőleg volt megállapítva: 1. Törvényezettek előterjesztése. 2. Leiratok. 3. Közigazgatási főbíró-jelentése. 4. Törvényszéki főbíró-jelentése. 5. Jelentés a sorozásról. 6. Népszámlálási bizottsági elnök-jelentése. 7. Megyei mérnök-jelentése. 8. Törvényhatóságok átiratai. 9. Tisztség előterjesztése. 10. Választás. 11. Magán-kérvények. Addig is, mig részletes tudósítással szolgálhatnánk, megemlíttük az első nap lefolyt választások eredményét, ugyanis alsó-kertüli alispán Ajtai Péter leköszönésén, helyébe eddigi moosi járási szolgabíró Móra Samu, bácsi járási szolgabírának pedig Csizsár József választott meg.

(—) A világhírű tilinkoművész, Nagy Jaka b tegnap hangversenye minden tekintetben szépen sikerült. Közlebről részletesebben szölandunk róla.

(—) Az országos Károliához felépítése czéljából a két viz között megvásárolt, ugynevezett Wesselényi-féle telket, minthogy e czélra nem alkalmas, el fogják adni. E bir annyival inkább örövendetes, mert e szerint valószínű, hogy még oct. hóban légszusz világitásunk lesz.

(—) Jövő Szombaton, az az folyó hó 26-kán adatik Bogódy Alajos jutalmául, új kiállítással a szabadságharczból és az autáni időből meritett színmű. „A hunyadi házarok, és a csendőr hatalma Magyarországon (1852).” A szakasok címei: I. „A búcsu” (bemutatója a családügyi népviselet, dal és a tánc). II. „A Hunyadi házarok.” III. „Az első csók és a nagy szombati csata” (december 18-kán 1848). IV. „Az eskü sulya és a csendőr hatalom.” Végül görögütfény mellett Apoteozis. A kolozsvári n. érdemi közönség figyelmébe ajánljuk a jutalmazandót, mint tehetséges és szorgalmas évekesünket.

(—) Dr. bikafalvi Máthé Domokos fogorvos e hó végén hagyja oda Brassót s pár hétre Maros-Vásárhelyre rándul, honnan városukba fog ájtjünni, hogy a fogbajokban és hiányban szenvedőknek szolgáltatást fejjalulja.

(—) A fogyasztó-egylet f. hó 25-én megkezdi pénzjegyeit (markok) részvényeseinek kiadni, pénztárnoka vasárnap Niz Ferencz által; ezekkel a jövő hó első napjától fogva, a tagok szükségleteiket — az egylet választmánya által ellenőrzött mértékben és minőségben — megvehetik az egyleti kereske-

dőktől és más válnakozóktól, a kiknek neveit a „Kol. Közl.” 29 dik száma már közlé tette.

Szentgyörgyi.
— Szamosújvárról vett értesítés szerint, az ottani kereselyező egylet által f. hó 19-én az 1848/9 ki rokkaht honvédek Posteu építődött meubhása javára adott táncvirágok alkalmából udlagosan adakoztak: Özv. Sombori Jánosné sz. gróf Tholdi Rozália urasszony 3 frt, Mózsa Ferencz 2 frt o. é.

(—) „Megyei bor- és gyümölcs termelést terjesztő egylet” alakulására szólítja fel Dobokamegye birtokosait gróf Bánffy Miklós utalva arra, hogy e megye égalja és talaja olyan, mely a legkedvezőbb eredmény elérésével kecsegtet. A nemes gróf gyakorlati törvények lendülettel akarván adni, e czéllból aláírási ívetek bocsátott szét a megyében felkérve az ügyet pártolókat: írják be azokba neveiket, hogy e támogatás mellett a további teendők felül tanácskozhassanak és hozzá foghassanak a hasznos munkához.

(—) Alig enyészett el A. Bauzároz, Kis Oztróban és Nagy Klopovicán a keleti marhavész, legközelebről utjós a Bánátban ütött ki.

(—) Egy koponya, mely nem csont, hanem szikla. Aghtolkoz márcz. 6-ára viradólág revolver szemle tartottott Hogy, hogyan, egy töltés véletlentl kirobbant s az épen szemben álló házgardát a két szemöldök között, orttőben találta a golyó. Ez, csodák csodája! a golyó ronesolant, alakjából kimenne, pattant vissza az asztala a homlokcsontról. A férfi elájultan rogyott össze, talán attól a gondolatától, hogy agyon van löve. És a vállalkozó részéről nagy volt a remény. Azonnal orvosot futottak a két mértföldre fekvő Uogvárra, ki 6-án meg is érkezett. Megvizsgálta a sebet és biztatással távozott el. Négy nap múlva felkelt a beteg és dolgozott, mintha miem történt volna.

(—) Mivel az unjczozás a honvédség számára több kerülésben igen kedvezőtlenül ütött ki, az illető zászlóalj parancsnokok átítást vettek, hogy a pót állításhál egész erőlylyel arra törekedjenek, hogy a biányi teljesen fedezve legyen.

(—) Garribaldinak Baselen gazdag örökségre van kilitása. Itt, e hó 10-kén olvasták fel az 5-én Binningben, 25 éves korában elhunyt hajadon: Singeisen M. végrendeletét, ki főörökösül Franzoja Lajust nevezte ki, mintegy 500,000 frankot hagyományozván neki. Ha Franzoja nincs többé életben, akkor az örökség fele Garribaldit illeti.

(—) Kassa várossa a honvédelmi miniszteriumhoz intézett előterjesztésében, késznek nyilatkozott, hogy egy a közös hadsereg katonái, mint a honvédszázalój s a honvédszázárság számára küt lön laktanyát épít.

(—) A víziszony ellen Markos Emma, biztos övszert használt fel, mely még akkor is használ, midőn e veszélyes betegség kitört. Az észak német szövetségi egyesület felkérte, hogy vegyék meg tőle e találmányt. Nevezetes bizonyítványai vannak, melyek találmánya jósága mellett szólnak.

(—) Szivtelen anya! A K... temető egyik sírhalmául két gyermeket találtak megfagyotlan. A szivtelen anya, midőn gyermekét kitette, nem is képzelte, mily úton fedezik föl gaztettét. A gyermek mellett egy nagy komondor vonított, kis védenet azozát, kezét nyaldosta, hogy megörjva a fagyástól. Az eb gazdájára csakhamar ráakadt a reudcsrés, a bitűös asszony vizsgálat alatt van.

(—) A vak fejszámoló, Ghybiorz Pál, bétfőn déltútan a budai főreál-oda nagy termében elődást tartott; ő ez alkalmommal nem csupán a jelenlvt tanuló ifjuságot, hanem leginkább a budai főreáltanoda, és a budai főgymnasium tanári karának számosan összegyűlt tagjait ragadta bámulatra. E lángeszűt vak mutatványainak némi jellemzésére szolgáljon a következő példa: Egy jó nagy iskolatábla egész hosszában 72 számjegyű szám iratott, ezt a számoló művész egyszeri felolvasás

után tökéletesen megjegyezte magának s képes volt azt azonnal kimondani; hasonlóan egy alája irt más 72 jegyű számot, ugyszintén azoknak összeségét és az egyiknek egy számjegygyel való szoroztatát. Ő ezuttal már összesen 289 számjegygyel terhelte meg emlékező tehettségét, és annyira tisztában volt az egyes számjelek fekvése iránt, hogy képes volt megmondani, vajjon a 4 ik sor 20 ik számjele fölött, a 3 ik, 2-ik és 1-ső sorban mily számjelek állanak, melyek ezeknek szomszéd számjelei, s; továbbá megmondotta az eredményt, mely létrejön, ha pl. az 1 ső sornak 4 ik számjelleből levonatik a 4 ik sornak 68 ik számjele, ha a maradék a 3 ik sor 31 ik számjellel szoroztatik, és ha a szoroztat 2 ik sor 46 ik számjellel vel eloszlják. Kőbgyökök 18, egész 20 jegyű számokból rögtön fejtett, nehéz egyeneteket oldott föl; úgy feirrealitának pár perc alatt a kőbgyök-fejtésnek egyedül általa használt módját magyarázta meg; végre egy jó óráuk eltelte után, a kezdetben felirt 72 számjely számsorozatát oly sebessen mondotta el, hogy alig leheté őt azok olvasásában követni. Chybiorz Felő Silősiából Schwarzwasser helységéből származik, szűli szegények; első mathematikai oktatását egy főreálitától 28 éves korában nyerte; azóta bentazta majdnem egész Nemtoraszágot és Ausztriát, mindenütt a legmelegebb elismerésre talált, — bár hazánkban is részestlne abban. Chybiorz módszerében oktatást is ad.

(—) Figyelmeztetés. A földmívelési, ipar, és kereskedelmi magyar kir. miniszter ur felhívása folytán alóliit kereskedelmi és iparkamara kedves kötelességének tartja a kerltletében levő iparosokat és termelőket figyelmeztetni, hogy f. évi júniustól szeptember végéig Casselben nemzetközi kiállítás fog tartatni, a melynek tárgyát a háztartási ipar készítményei képezik. A kik a kiállításban részt venni akarnak, sziveskedjenek a budai József megyetem tanárához, Wagner László urhoz fordulni, a ki ez ügyben az illető kiállítás bizottságnyról egész Magyarországúra nézve főbiztosul van kinnevezve, s mindennemű felvilágosítással szolgál. A miniszter ur 3 nmiga részéről azon ígéretet tette, hogy szivesen fog közbenjárni a véget, hogy a Casselbe küldendő tárgyak a vasutakon a szokott szállítási kedvezményekben részesüljenek, a visszaküldés alkalmával pedig vámmentesen legyenek. Kolozsvárt martius 14-én 1870. A kereskedelmi és iparkamara.

Szerkesztői nyílt posta.

H... urnak Sepsí Szt.-György. A sürgetett közlemény lapunk 33 ik számában, marczius 17-én megjelent.

KÜLFÖLD.

Páris, mart. 16. A kormány a budgetnek a senatusra vonatkozó tételére nézve törlést szándékozik indítványozni.

London, mart. 17. Irlandban a törvényes rend helyreállítását czélzó kormányi bill további tartalma következő: Pisztolkok tartása végeket tiltatik. A fegyver-birtoklás és löporáruhá kórlátolitik. Gyanus idegenek bebörtönöztenek. A koresmák naplementével bezárandók. Bizonyos kihágások sommás uton fognak elítéletni. A hatóságok felhatalmaztatnak, a lapokat feltűgesszenyi; ezeknek azonban meg van engedve a feljebbzés.

Madrid, mart. 17. Mint állitják, a kormány — tekintettel a Romában uralkodó bangulatra — elhatározta, hogy a zsinatra nem küld követet. Azt hiszik, hogy a pápa csalhatatlanságának kimondása a spanyol egyház tekintélyenek és érdekeinek ártalmára leend. Itt helyült a türelmesség egy a val-

lái, miut a politikai kérdésekben tökéletes. A különböző vallásfelekezettek szolgái mint szintén az összes politikai pártok hívei teljes zahadságot élveznek.

A „Courier de Bayonne” madridi levelezője szerint, néhány nap előtt Tortosában, szabad ég alatt, népes carlisticus meeting tartatott. A rend nem háborított meg, noha több, mint 5000 személy volt jelen. Egy bizottsmány választott, a párt igazgatása végett, s közfelkiáltással Cabrera választott elnökke. Legközelebb a fővárosban is hasonló meeting fog tartatni. — Már is 100,000 ember támogatója e mozgalom.

Róma, mart. 15. A pápa heves beszédet tartott a szabadelvi katolicusok ellen. A csalhatatlansági dogma feletti vita június 20-dikára halasztott.

A „Nordd. Allg. Ztg” egy római zsinatra vonatkozó felhivatalos jegyzéket kövekező szavakkal zár be: „Az evangolikus egyház az egész harcz által csak kevéssé érintetik. De azért nem szabad elfelednünk, hogy mily roppant fontossággal bir az catholikus polgártársaink lelkiismeretere nézve. Reméljük, hogy a kormány szintén nem fogják ezt elfeledni, — valamint ama jelentőséget sem, melylyel a válság magunkra, 3 rájok nézve birhat. Meltán föltehetjük, hogy az összes német kormányok ama rokonszenvet éreik, — s ha annak nyilvánításában tartózkodók, — ezt épen azért teszik, mivel teljes bizalom helyezni a német catholikus egyházak a német püspöki kar általi képviseltetésben, — s mivel egy oly harczot, — mely egyelőre még tisztán egyházi tereu folytatatik, — nem akarnak világi beavatkozás által megháborítani. De bizony reméljük, hogy ha maguk a püspökök bátran ragaszkodnak méltó maguktartásához, — a német kormányok segélye szintegy biztosítva maradand számkra, mint egyházmezők lakosságának halála.”

A belga képviselőkamara 17 ik ülésében Frére Orbán választási törvényt terjesztett elő s ez alkalmommal tartott beszédét ezen szavakkal végzé: Mi eszközöket fogunk keresni arra nézve, hogy a választásban való részvétel emeltessek; de semmi esetre sem adandjuk át magunkat a miveletlen tömegek kezébe, melyek a szabad intézményekre nézve mindig végzettlesek voltak.

Mint Konstantinápolyból 13-ról jelentik, köz tudomásra jutott, hogy néhány hét óta igen sürti távirati közlések váltattak az egyiptomi al-király, és a nagyvezér közt, — s ebből azt következtetik, hogy a jó egyetértés végtépp helyreállott, — s hogy a szultán, Ismail pasz közli kölcsönös viszonyok ujra fölvevők szabályszerűt jellemüket.

Belgrad, mart. 16. A felhivatalos „Jedinstvo” a „Turquie” fenyegető czikére felelvén, ezt mondja: A megfélemlítés politikája nem konsolidálja Törökországot, melynek a panszlavizmustól nincs mit félnie, mert ehhez a keresztyén mozgalomnak semmi köze. A „Vidován” ezt mondja: A szerb kérdésért mindent feloldozunk: a panszlavizmustért egy lövésnyi puskaport sem.

Washington, mart. 15. A senatus külügyi bizottsánnya ellen nyilatkozott a Sant-Domingóval való annexiói egyezménynek. A képviselőház megengedte Texas államnak a congressusba leendő új felvételét.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

Mártius. 19-n: 5% Metaliqne 100 frt 61.50. 5% Nemzeti kölcsön 100 frt 71.40. Kamat 61.50. 1860. Kölcseu 97.70. Bankrészvény 725. Hitelintézetű részvény 200 frt 288.30. London 10 ft st. 100 frt. 23 1/4 kr 124.10. Ezüst 121.40. Cs. királyi arany 5.87.

Földbekermentesítési kötvények: Magyar 73.75. Temesi 77.50. Erdélyi 75.25. Horv.-Slavon 88.50.

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

Sz. 425. 1870. (140) (1-3)
alisp. 2.
Dobokamegye Galponya községében összesített koresma haszonélvezeti jog, ez évi április 24-től kezdve 3 egymásután kövekező évekre, a kikiáltási ár 10% loka betete mellett, szabadkézből haszonbérbe fog kiadni. Miről is az illetők, azon megjegyzéssel értesítettek, hogy az árverzési pontokat addig is a felker. alispáni hivatal, vagy április 13-án a helyszinén tartandó árverés alkalmával is megtekinthetik. Szamosújvár, márczius 13.
Dobokamegye Felsőker. alispáni hivatala által INCZE JÓZSEF, alispán.
Sz. 18. 1870. (135) (2-3)

Pályázat.

Nemes Alsó-Fehérmegyében kebelezt Verespatak bányász közönségben rendezett főorvosi állomásra, melylyel 120 frt évi fizetés, 120 frt. lőrtartási díj, 100 frt. szállásbér, és kamaleria szervezeti nyujdíj van összekötve.
Midőn ezen Simai Tivadar orvos tudor ur lemondása által újból üressébe jött főorvosi állomásra pályázat nyitattik; főhivataknak pályázni szándékozott orvos tudor urak, szakképzettségüket, a román és magyar nyelvben jártasságukat igazoló okmányokkal fölszerelt folyamodványukat, illetékes helyhatóságok előjárósága után a „Abrudbánya Verespatak” nehezék pénzalap választmányához. Abrudbányára, f. év április hó 24-iki mint zárható ideig beültieni.
Az Abrudbánya Verespataki nehezék pénzalap választmányától.
Abrudbányán, mártius hó 8-án, 1870.

BÁLINTH SIMON, elnök.

NEM HIVATALOS.

GUGGENBERGER PÁL

díszmű esernökában, Kolozsvárt, nagypiacz. Kaphatók a legújabb divatu selyem, bársony, posztó, szalma, és hárs.

férfi- és gyermek kalapok.

Bársony, brünnel, posztó és bőr, női és gyermek topánok, fénymagas, kesztyű, és zergebőr férfi-lábbelik, a nálam vett lábbelik igazíttatását is elvállalom. Továbbá ajánlja dusan berendezett norinbergi díszmücsarnokát, melyben kaphatók különféle nagyságu uti bőrdőzők, bőr és vízmentes, vészabonó, hajtó, s lovagló ostorok, sétapálcák, esőernyők, halász eszközök, mindenemű toillette-eszközök és illatszerek, evő eszközök, s minden házi kellekek nagy választásban, s jutányos árakért.

Talmi-arany, bronz, aczel és csont ékszerék.

Gyermek-játékok.

Legdusabb választéku porcellánraktáromban kaphatók a legújabb izlá szerint készített asztali, kávé, és thea készletek, vagy küt löbféle egyes tálak és tángyérok.

fris pozsnyei kétszersült és thea kenyér.

(137) Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan igazíttatnak. (1-1)

(138) $\frac{22}{3}$ (1-*)

A bécsi orvosi szaklapok NYILATKOZATAI.
!! Óvás utánzások megvételetől !!

A „Wiener medizinische Presse“ (Szerkesztők dr. Markreiter Ph. és dr. Schnitzer Ján.)
1869-ki 49 ik számaában írta:
Hoff maláta-készítményei. A valódi Hoff-féle maláta-készítmények, dacára a számos utánzásoknak más czégek által, minden frezsenyt mostanig sikeresen kitiltak, s tanusított minőségükben, mint sekeresen kitiltak, a biradalm legelsőbb vidékeiről jött egyhangyú elismert orvosi tudósítások szerint, mind szélesebb körökben nyerne bejártást. Nem csak mint pótszerek emésztőbajokban, szervi vesztésegekben, hasmenésben, vérhasban és aranyériben, hanem elsöadnyudásban, gyengeségben, askóriban is, mint anyagképező szerek, sokféle alkalmazást nyerne a Maláta-készítmények. Sokféle kedveltségben részesülnek a Maláta-cukorkák, a Maláta-csokoládé és a Maláta-füvedők gyermekek angolbetegségben, görvény- és aszbajjaiban.
Ezen valódi Hoff-féle készítmények fontossága a gyogyászok kínestárában létét naponta annyi elismeréssel nyer az orvosok részéről, mint kedveltséget a közönség elitől.

Dr. Wittelsöfer L. azt írta
Hoff János „Wiener medizinische Wochenschrift”-je Hoff János központi RAKTÁRA Bécsben, Kärtnering 11. sz.
Övás hamisítás és utánzástól. Maláta készítményeim minden rajgegyén meg van e névönas. Kolozsvárt valódi minőségben csak Karvázy Gyula úr által kaphatni.

Az „Allgemeine Wiener medicinische Zeitung” (Szerkesztők dr. Kraus és dr. Pichler)
1869-diki évfoly. 48. számából.
Hoff-féle Maláta-készítmények. Hoff János ír valódi Maláta-készítményeinek értéke annyival töbire becsültetik, a mióta azoknak utánzása kíván a forgalomba jutni, a melyek épen semmi gyogyító, tápláló, erősítő tulajdonnal nem bírnak. Valóban nem lehet tagadni, hogy a valódi Hoff-féle Maláta-készítmények ez időkben mind azoknak, a kik idült hurutban és hasmenésben szenvednek, igen hasznosak, s még azoknál is jó szolgálatot tesznek, a kik hideget és gazdag kifakadások kövektezésben nagyon elerőtlenedtek. Gyermekeknek, a kik egyszerű intesztinál-hurutban, vagy veszélyes folliculár-hurutban szenvednek, ezen Maláta-készítmények, s különösen a Maláta kivonat-csokoládé kitünő hatást gyakoroltnak.

Hoff János központi RAKTÁRA Bécsben, Kärtnering 11. sz.
Övás hamisítás és utánzástól. Maláta készítményeim minden rajgegyén meg van e névönas. Kolozsvárt valódi minőségben csak Karvázy Gyula úr által kaphatni.

Hoff János.

(76) (10-*)
Gazdasági és kertii veteménymagvak.

Lucerna francia.
„magyar.
Löhre Steier.
Burgundi répa.
Tarló répa.
Bükköny.
Fűmag, francia és angol.
Ákászfamag sat.
Mindennemű kertii vetemény magvak, s mintegy 300 féle legújabb vintágy magvak, legjobb minőségben és jutányos áron.
Szentjánosi Ferencz, Kolozsvárt.

(82) $\frac{22}{3}$ (8-12)

Belgiumi Parafin-Kenőcs

(sárga és kék)
Gépolaj (olaszországi faolaj)
Kerolaj (savanyitlan repceolaj)
Monateur lámpaalaj.
Petroleum amerikai).
Ligroin.
Parafin és Stearin-Gyertya.
Kátrány (vezes és fekete, teőzetek festésére).
Szurok.
Gyanta.
Kufsteini Cement.
Gyapmosószer.
Gállezkö.
Angol gabnászakok és egyéb czikkeket legjobb minőségben és legjutányosabb áron kaphatók.
Singer Henrik kereskedőben, PEST, váci út 58. szám, a Bahassa-féle ház közelben.
Mindennemű löhere, takarmány répa, és egyéb veteményeket kiváratva bizonyány képen díjmentesen osztást be a legelső-később, s eredeti színtákkal s oldatok-kielöl, s Argyuzeket bértmentesen küldnek.
Levelezés magyar és német nyelven.

Megjelent éppen most s már kapható.

Gr. Széchenyi István
világhírű

„BLICK“-jének
magyar fordítása.
Közli: K. Papp Miklós.
I-ső és II-ik füzet.

Ara: 1 frt.

Legújabb s legérdekesebb tudalmi termék.

Kolozsvárt, Stein J. és Demjén L. által.

Posten Mach és Stein könyvkereskedésén.

Valódi MOLL SEIDLITZ-PORA

mely a párisi műkiállítás arany-éremet nyert.

Középponti raktára a „Golyához“ címzett gyógyszerár Bécében, és egyedül az alább megnevezett raktárakban kapható.

Figyelmeztetés. Miatán tapasztaltam, hogy az ugynevezett Seidlitz-por használati utmutatásokkal árultak, melyek szóról szóra az enyim szerint utánozva, a közönség csalódására, még saját név-aláírásomat is viselik, s ily módon azok külsőjükről itélve saját gyártmányaimmal könnyen felcserélhetők lévén, bátor vagyok azért ezen hamisítások ellenébe óvást mindenkit azon meggyőzéssel figyelmeztetni, miszeint az ilyen műszereknek megkülönböztetése végett, „az általam készített Seidlitz-por minden katulyája és minden egyes adag papir-burkolata hivatalos őrizmény alatti saját véd-íparjeggyemmel van ellátva.“

Ara egy bépecsélt eredeti skatulyának 1 forint oszt. ért.

Használati utasítással minden nyelven.

E porok számtalan, rendkívüli esetben bebizonyult gyógyhatásuknál fogva minden eddigelő ismert házi gyógyszerek közt bizonyára a legelső helyre méltatandók. A császár nagy birodalom minden részéből hozzánk beküldött több ezernyi hálaírat részletes bírányítványul szolgál, hogy azok rögzött dugulás, emésztelenség és gyomorégés, továbbá görcsök, vesebetegység, idegbaj, szívdobogás, ideges fofájás, vértörölés, köszvényeszerű tagfájdalom, s végül hysteria, hypochondria, tartós hányási inger stb. eseteiben a legjobb eredménnyel használták, s a legtartamabb győgyeredményt vívtak ki. Ezen, már nagy csomaggá nőtt levelezés számtalan bizonyítványt tartalmazza azon szenvedőknek, a kik gyakran, miután az allopathiai és vizgyógyódot hasztalan használták, ezen egyszerű házi szerhez folyamodtak és egészségüket egyszerre és állandóan vissza-nyerték. Ezen elismerési iratokban a nép majd minden osztálya u. m. tanítók, kereskedők, kézművesek, művészek, mezői gazdák, tanárok, hivatalnokok, katonák, sőt gyógyszerészek és orvosok is, valamint több oly mindkét nemből való egyének képviselvék, a kiknél azelőtt a leghíresebb gyógyforrások a legkisebb könnyebbülést se idézték elő és a kik csupán a valódi Seidlitz-Porok rendszeres használata által lettek tökéletesen egészségesek.

Polczer Károly

cs. kir. kivál. szab. pénztárgyára és műlakatossága

ajánlja a cs. kir. politechnikai intézettől Bécsben, 1869 november 8-kán, 1615 sz. a. szakértőleg megvizsgált és jelesnek talált, a jelenkor igényeinek tökéletesen megfelelő, elegáns kiállítási

vas-, tűzellenes és betörés ellen biztos

pénz-, könyv- és okmány-szekrényeit,
szekrényeket, íróasztalokat, állványokat sat. valamint mindenféle műzárakat bámulatos olesó árban.

Gyár:
Bécs, V. ker. Wienstrasse 65.

Főraktár:
Bécs, Stadt, Kärntnering 3.

Fiók-raktárak:
Bel- és külföldön.

Árjegyzékek ingyen.

Valódi minőségben kapható **osupán csak**

Kolozsvárt: BINDER K. (ezelőtt Ritter) gyógytárban b-monostor-utca a városi Redoute során; továbbá **Wolf J.**, dr. **Hintz György** és **Engel J.** gyógytáraiban.

Besztercezen: Szongot György.
Brassóban: Jekelius F.
M-Vásárhelyt: Jeney Károly és Bucher M.
Nagy-Károlyban: Schöberl.
Nagy-Szebenben: Müller gyógyosz.

A fennebbi czegeknél létezik még ezeken kívül a

N-Váradon: Jánky Antal.
Segesvárt: Teutsch J. B.
Szászsebenben: Binder F. gyógyosz.
Szerdahelyt: Schimert F. gyógyosz.
Zilahon: Harmath S. F.

Kolozsvár és környéke t. lakosainak,
különösen az itteni üzletvilágnak és iparosoknak, melegen ajánljuk magunkat jóállás és titoktartás mellett

hirdetmények
kiadására minden bel- és külföldi lapban.

Elv a legpontosabb és legújatosabb szolgálat.

Haasenstein és Vogler
Bécs, Neuer Markt, 11.

Hamburg, Neuer Wall, 50.
Lipsee, Markt, 17, Königsbaus.
Majnai Frankfurt, Grosse Gallusstrasse, 1.
Berlin, Leipziger Strasse, 45.
Breslau, Ring, 52.

Basel, Steinenberg, 29.
Zürich, Marktgasse, 11.
St. Gallen, Obere Grabenstrasse, 12.
Genf, Klace du Molard, 2.
Stuttgart, Kronprinzenstrasse, 1. B.
Rajnai Köln, Lobstrasse, 32.

norvégiai „Bergen“ városból való valódi DORSCH-MÁJHALZSIROLAJ

raktára is.

Ara egy nagyobb tvegen 1 frt. 80 kr. egy kisebbnek 1 frt. o. é.

Az tvegek el vannak látva védmarokkal és kimerítő használati utasítással. Ez az egyetlen faj, mely minden töltés előtt vegytanilag megvizsgáltatik és czinkupakkal elzárt tvegekben küldetik el. — Ezen legtisztább és leghatályosabb májhalzsir faj a dorschhalaknak leggondosabb egybegyűjtése és kiválogatása által van megnyerve, és egyáltalán semmi vegytani kezelés alá nem vonatott, hanem a bepeccsételt tvegekben levő folyadék egészen épen és azon állapotban van, miként az közvetlenül a természet által nyújtott. — E valódi Dorsch-májhalzsirolaj Európának minden orvosi tekintélye által mint legjelesebb gyógyosz a mell- és tüdőbajokban, scrophulus és rachitis, köszvény és csúz, idült bőrküütes, szemgyulladás, ideg- és több más bajokban legsikeresebben alkalmaztatik.

Árverési hirdetmény.

Ezennel közhírré teszi alólirt igazgatóság, hogy a kolozsvári zálogkölcsön-intézetnél elzálogosított s folyó évi jan. hó végéig lejárt, és még ki nem váltott tárgyak az I. II. osztályból nyílt árverésen el fognak adadni, és pedig az

I. osztályu tárgyak, u. m. ruhaneműek, házieszközök, árúk stb. árverése lesz

folyó évi martius 28-án.

A II. osztályu tárgyak, u. m. arany-, ezüstneműk, ékszerek stb. árverése lesz

folyó évi april 4-kén.

Az árverések az intézet helyiségében mindég d. u. 3 órakor kezdődnek.

Figyelmeztetés. A kiváltás vagy átírás végett beadott, de még ki nem fizetett s az intézetből el nem vitt zálogjegyek tárgyai ez alkalommal hasonlólag elárvereztetnek.

A zálogtárgy tulajdonosa fel van jogositva az eladásra kitett tárgyat az árverés kezdete előtt még kiváltani vagy átíratni.

Az eladott zálogtárgyakból befolyt többlet átvételére az illető zálogjegy tulajdonosai felszólíttatnak.

A vevő tartozik a vételért rögtön lefizetni és a tárgyat elvitetni Kolozsvárt, mart. 3-kán, 1869.

A kir. szab. zálogkölcsön-társulat igazgatósága.

MOLL A. gyógyoszerész Bécében, „zum Storch“, Tuchlauben.

Haszonbéri hirdetés!

(104) Vajda-Szentiványon mintegy 100 mázsa Stíriai piros löher mag, fecskefonal mentes, van eladó a Horvát Mihály udvarában mázsája 28 frt. o. ért. Utóposta: Szász-Régen.

(134) Az ugynevezett középkapuban a ves fogadó mellett, a „ZÖLD KOSZORU“ című vendégfogadó, haszonbérbe kiadó. Értekezni lehet helyben a tulajdonossal, 413 sz. alatt.

Nyavalyatörésben (Fallsucht) szenvedőket
levél általi uton gyógyít a nehézkör valódi orvosa Dr. Killisch O. Berlinben, Mittelstrasse N. 6. Eddigélé 100-nál több nyavalyatörést gyógyított meg.

Teutsch J. B. (33) 22/3 (7-*)
Segesvárt. **RAKTÁR**
cs. kir. kivál. szab.

Teutsch J. B. (3-3)
Nagy **lámparaktár.**

automat-gőzmosógépekből
Bode Miksa és társa főengedélyestől Európa számára.

Az automat-gőzmosógép minden szövetet megtisztít, legyen az bár a legvastagabb pokrocz, vagy a legfinomabb csipke, minden munka, minden vegyszer nélkül csupán szappan és víz alkalmazásával.

Ruhafacsaró gépek, Mangorlók, Hab- és tejfőlvő gépek, Golyókávéégetők, Szab. Laskavágó gépek.

Húsvágó gépek,
burgonya- és almahámzó gépek, cs. kir. szab. naraneshámzó gépek, ajánlhatók csinosaságnak és izletességük miatt, s egyetlen eszközök a narancs nedvesztés nélküli hámozására. Cs. kir. kiv. szab. légköri vaj-gép kezességgel, hogy minden évszakban tiszta édes tejből 15 perc alatt vajot ver.

Ezen vajgép megbecstülhetlen előnye, hogy a savó tökéletes édesnek marad.

Heilbronni gőzfőzőfazekok.
Kávégépek, kávéőrítők, cukortörők, forgó reszelők, különösen torna reszelésre, mert a reszlopép fedett, s a torna csipőssége nem alkalmatlanokdhatik a szemnek.

Arjegyzetek bérmentesen. Használati utasítások ingyen. A varrógépek házhozszállítása ingyen.

Megrendelések az összeg utánvétele mellett pontosan teljesítettek.

TEUTSCH J. B. Segesvárt.

EGYEDÜLI

Itt az idő!!!

A nagy érdemű közönségnek figyelmébe ajánlom maláta gyártmányaimat, melyek a (118) 5-6

tavaszi és nyári
hónapokban legnagyobb hatással bírnak az emberi testre.

Hoff János, Bécsben.

Árak: Maláta sör 1 palaczk — frt 65 kr.
" " 6 " 3 " 60 "
" " 12 " 7 " — "
" csokoládé 1-ső rendű 1 font 2 frt 60 kr.
" " 2-od " 1 " 1 " 80 "
" por gyermekeknek 1 " — " 60 "
" czukorkák köhögés ellen 1 " — " 35 "

Használati utasítással ingyen szolgálók.

(109) (8-*)
100,000 darab pengő ezüst tallér?
lesz Hamburg város igen nagyszerű **DIJ-KISORSOLÁSA**
a melynek folytán csak kevéssé nap alatt csaknem 2 millió darab pengő ezüst tallér fog kifizeteni felosztva

100,000, 60,000, 40,000, 30,000, 20,000, 16,000, 12,000, kétszer 10,000, 8,000, kétszer 6,000, háromszor 5,000, hatszor 4,000, ötször 3,000, huszszor 2,000, harminczszor 1,500, egy százharminczszor 1,000, kétszázharminczszor 400, háromszázharminczszor 200, huszonnolcezer ötszázszor 100, 60, 40 sat. sat. tallér nyereségre.

Csak nyeresmények húzatnak
4 o. é. frt. beküldése mellett egy egész.
2 " " " " " fél
1 " " " " " negyed

sorsjegyre, a fennebbi húzásra érvényes eredeti állam-sorsjegyeket (nem igérvényeket) a legtovább vidékekre is pontosan és tit. kartással megküldök.

Nyeresmények és hivatalos húzási lajstromok a húzás után azonnal megküldetnek.
Tessék minél előbb bizalommal fordulni alólírtak a szerencsétől különösen kedvelt bankházhoz

HECKSCHER ZSIGMOND,
Hamburgban.

(133) (3-3)
Haszonbér.

Frendel Déneznek Kolozsvárt két-óránnyira országút mentén, attól 1/4-ed óránnyira fekvő dezmeri összes birtoka, (mely az erdők kivételével áll 151 hold szántó-, 94 hold kaszáló-, 1 hold szőlő-, 12 hold legelőből) 1870 év Szent-György napjától kezdve kiadó.

Értekezhetni a tulajdonossal Vizaknán, akár Kolozsvárt Tompa Károly ügyvéddel sétatérteza 3 szám.

(111) (5-8)
!!! Kezet kell nyújtani a szerencsének WOLFF LOUIS-nál !!!

Ezen jelszó alatt előbbi húzásoknál 152,000, 103,000, kétszer 102,000, kétszer 100,000, háromszor 50,000, 30,000, 25,000, valamint sok 12,000, 10,000 és sat. nyeresémet esett fizetemen, ritkán fizetett ki gyűjtőde érdekelteinek anynyi tetemes nyeresémet és „szerencse gyűjtőde“ híret méltán megérdemli.

April 20-kán
lesz az új s az államtól biztosított pénzkisorsolás húzása, s nagy választékban kaphatók: egész eredeti sorsjegy (nem igérvény) 4 ft o. é. fél " " " " 2 ft o. é. negyed " " " " 1 ft o. é.

28,900 nyeresémet közt következő főnyereseményeknek kell **4 millió, 296,000** összegben megjelenni.

250,000, 150,000, 100,000, 50,000, 40,000, 30,000, 25,000, kétsz 20,000, három 15,000, négy 12,000, 11,000, öt 10,000, öt 8,000, hat 6,000, huszonegy 5,000, négy 4,000, harminczhat 3,000, százhuszonhat 2,000, hat 1,500, kétszázhat 1,000, sat. sat.

Bérmentes és az összeggel ellátott megrendeléseket pontosan megküldök minden világűrbe. Minden résztvevőnek az állampécséttel ellátott eredeti sorsjegy (nem igérvény) küldetik meg; hasonlóképpen megkapja mindenki húzás után a hivatalos kisorsolási lajstromot.

Tessék egyenesen **WOLFF LOUIS,** bankárhoz Hamburgban fordulni.

Különösen arra figyelmeztetek, hogy a hivatalosan megállított húzási nap april 20-ka, minden má szállítás hamis.

(106) (3-3)
Demjén László
könyv- mű- és hangjegy kereskedésében
KOLOZSVÁRT.

Főplac: kaphatók és megrendelhetők legújabb könyvek, képek, **HANGJEGYEK** v. lamint jures

Bécsi zongorák gyári áron.

Amberg-féle . . . 280 frt.
Homolák . . . 300 "
Stelzhammer . . . 330 "
Nachtmann . . . 380 "
Berger . . . 380 "
Cramer . . . 400 "
Toberer . . . 420 "
Czapka . . . 430 "
Bécsy . . . 450 "
Schneider . . . 480 "
Schweighofer . . . 490 "
Ehrbar . . . 550 "
Büsendorfer . . . 550 "
Streicher . . . 600 "

Harmonikumok:
100 frtől 500 frtig.

Pianinok.
Goldmann . . . 400 "
Czapka . . . 400 "
Ehrbar . . . 450 "

Kijátszott hangszeresek olcsóbban is kaphatók.

Használt hangszeresek újakkal cseréltetnek ki.